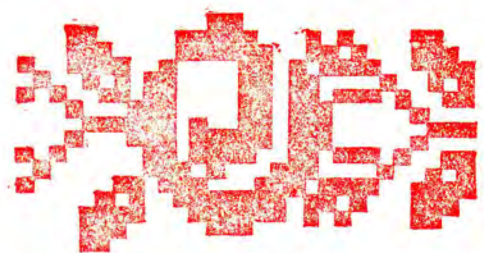

Ніва

ГОД I № 21 БЕЛАСТОК. 22 ЛІПЕНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

ПЯТРУСЬ БРОУКА

СЯБРЫ

(урыўкі)

Палеская рэчка Нізяна,
Дрымотныя пушчы, бары!
Хадзілі між вас
Партызаны —
Два добрых і шчырых сябры.

Расказваць я не бяруся.
Калі падружыліся,
Як?
Быў Пётра Падгол беларусам,
А Юзэф Галкоўскі — паляк.

Хадзілі вясною зялёнай
І ўзімку.
І ў часе слаты —
Скідалі яны эшалоны,
Узрывалі дарогі, масты.

Бо чулі — за кроўную справу
На бойку
Іх сэрцы завуць —
За родныя М... к і Варшаву,
За горад любімы Маскву.

Нямала цяжкога пазналі.
Нямала
Панішчылі зграй,
З баямі яны прычакалі,
Што вольным стаў кожнага край

І далей у бітвах няспынных —
Скрозь бачылі
Верных сяброў

Ім толькі пасля ўжо Берліна
Вярнуцца прыпала дамоў.

Прыйшлі яны з даляў паходных,
Вітаючы
Радасны час —
Галкоўскі — у горад свой родны,
Падгол — у любімы калгас.

Чакалі іх горад і вёска,
Чакала іх праца
Вакол.
Стаў мулярам Юзэф Галкоўскі,
Брыгаду ўзначаліў Падгол.

За справу ім выпала ўзяцца,
Ды так,
Каб гудзела ў руках,
У мірнай, напружанай працы
Былі, як салдаты ў баях.

Натхнёным працоўнаю славай
Ім выпала

Многа зрабіць —
Падгол чуў — красуе Варшава,
Дык, значыць, таварыш не спіць.

Прыходзіла вестак багата
З палёў беларускіх
І сёл...
І думаў Галкоўскі, а як там
Працуе таварыш Падгол?

* * *

Найлепш усялякіх багаццяў
Сяброўства,
Што вечна жыве, —
Сустрэцца прыпала ім шчасце
Выпадкам у самай Маскве.

На выстаўцы светлай, вясёлай,
Якая
Спявала цвіла,
Сустрэўся Галкоўскі з Падгола ,
Гарачай сустрэча была

На плошчах людской перамогі,
Паміж павільёнаў,
Садоў —
Звялі іх з Варшавы дарогі
І з ціхіх палескіх палёў.

* * *

— Зямля пад аблогам, пустая,
А ў нас —
Толькі рукі адны,
Ты-ж добра і сам памятаеш,
Якімі мы выйшлі з вайны.

Мы гора нямала сустрэлі,
Магіл дарагіх
Не злічыць.
А плакаць і часу не мелі,
Мы зналі адзінае: жыць!

Мы часта не спалі начамі,
Спакою
Не любіць наш час.
Ты бачыў, што зроблена намі,
Не разам стаў гэткім калгас.

Аралі мы дзёран заўзята.
Кругом церабілі
Кусты,
І ладзілі клеці і хаты,
І сад пасадзілі густы.

Здабыткі спачатку малымі,
Прыкметнымі
Ледзьве былі,
Ды кажучы шчыра — адны мы
Не гэтак-бы хутка ўзраслі.

Раслі мы ў сяброўстве адданым,
Таварышаў родных,
Сваіх.
Ты помніш той круг ля фантанаў —
Шаснаццаць сясцёр залатых?

* * *

Галкоўскі спыняе: — Мой друж...
Ты дай расказаць ... не
Сваё —
Я госць у Савецкім Саюзе,
Шчаслівае сэрца маё!

Я рады з табою спаткацца,
Таварыш
І прыяцель мой,
Паслухай, і я сваім шчасцем
Хачу падзяліцца з табой.

Працяг на стар. 5.

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Пра што гавораць пажоўклыя лісткі газет

Адзінае ў свеце слова. Прыгожае і магутнае. Пышнае і вялікае. Любімае ўсімі: — за яго гінулі тысячы людзей рознай расы, нацыянальнасці і полу, яно дарагое людзям усёй зямлі, яно сталася сімвалам чалавецтва... Свабода... Яно давала тытанічныя сілы ператрываць пакутнікам у гітлераўскіх лагерах і турэмных казематах.

Савецкая Армія дабіла фашысцкую бестыю, якая ўцякаючы значыла кожны свой крок крывавым следам на руінах і ямах ад бомбаў, з неадлучнымі магіламі.

Ад крывавага зарава на захадзе адбіваліся белыя бярозавыя крыжы, звязаныя калючым дротам — сімвалам пакутніцтва; там зняла золатам, выразаная з кансервавай банкі звязда з няўмелым напісам «Вечная памяць героям паўшым за свабоду», або звычайна — штых убіты ў зямлю, а на ім падзіраўлены шлем з застыўшай чорнай плямай крыві...

Вайна прыгамінае мне заўсёды разбураны няўважлівай нагой мурашнік.

Змоўклі гарматы Вызвалення жыхары Беласточчыны ўзяліся за пабудову новага жыцця. У тыя дні мы былі не адны. Мелі вернага сябра-салдата, які прынёс нам вызваленне.

Дзякуючы непахіснаму становішчу і аўтарытэту Савецкага Саюза вярнуліся да Польшчы Заходнія Землі, даючы вялікі ўклад у агульнанародную гаспадарку краіны.

„Палякі вырвалі гэтыя землі з пазуроў прускіх драпежнікаў. Ніякая сіла ў свеце не патраціць прымусіць палякаў пакінуць гэтыя землі прасякнутыя крывёй іх прадзедаў і братоў. Землі гэтыя былі і будуць польскімі".

Так пісала газета „Славяне", так пісаў савецкі салдат.

★

Густа павыкопваныя праз палі — равы і акопы — засыпаліся зямлёй... Айчыне трэба было даць хлеба. Ды адкуль узяць зерне на пасеў, асабліва ў ваколіцах, дзе праз поўгода стаяў фронт.

Перакідваю запыленыя лісткі газеты „Еднасць Народова", вяртаюся да ўспамінаў... на пажоўклых лістках чытаю: „Першыя транспарты збожжа на пасеў ужо прыбылі Элкі і Олецкі паветы атрымалі і раздзяляюць 21 вагонаў савецкага аўса і ячменю. Каб у краіне не было голаду, мы на працягу аднаго толькі года атрымалі 2 280 тон ячменю, 2 815 тон аўса, 217 тон пшаніцы — разам 7 126 тон збожжа".

Савецкая збажовая дапамога стварыла запас, які дазволіў выйсці на барацьбу са спекулянтамі збожжам і з кулакамі, знаходзячымі падтрымку з боку нашых ворагаў.

Пагалоўе коней зменшылася да мінімуму. Адчуўся недахоп у вупражнай сіле. Ужо ў пачатку Беластоцкая вёска атрымала ад Савецкага Саюза 300 трактараў. З'явіліся яны вялікай дапамогай у ПГР ах — гэтых фабрыках хлеба, задачай якіх з'яўлялася даць краіне спажывецкія прадукты. Айчына атрымала хлеб...

Далей перакідваю пажоўклыя лісткі газеты. Польшча пачынала новае жыццё. Памятаем. Памятаем усе, што пераступіць гэты парог было нялёгка, што першы яго перыяд быў цяжкі і гэтыя цяжкасці здаваліся часам — непераможнымі.

Фабрыкі ў большасці былі знішчаныя, машыны і прылады вывезеныя немцамі, або панішчаныя. Чыгункі, дарогі, масты — збураныя.

Беласток — другі пасля Лодзі польскі Манчэстэр, паўстаў, дзякуючы дапамозе Савецкага Саюза і ахвярнай працы польскага рабочага і інжынера, з руін.

З існуючых да вайны 40 тэкстыльных фабрык, па вайне не засталося ніводнай.

Але ўжо адразу, пасля вызвалення адбудавана 2, якія далі 13 тысяч метраў тканіны. У 1945 годзе распачалі працу далейшыя 7 прамысловых аб'ектаў і вытворчасць узрасла да 441 тыс. метраў. У тым жа годзе пачаў працаваць Механічны Завод, керамічная прамысловасць у Беластоку, Семятычах, Орлі, Нурцу, фабрыка чарапіцы ў Міляйчыцах, электрастанцыя і рад іншых установаў, школ, кіно і г. д.

Пра што яшчэ кажуць лісткі газеты?

Пажоўклыя, ды пахучыя яшчэ друкарскай фарбай — гавораць пра тое, як у нашым будаўніцтве ўжываюцца пры работах савецкія землячарпалкі, якія замяняюць працу 40–60 чалавек, бульдазеры, якія раўняюць зямлю пад будову, бетаняркі, якія мяшаюць цэмент з пяском і гравіем, і падаюць свежы, гатовы бетон на месца будовы, замест людзей, каторыя насілі цэглу высока ўгару, працуюць гусенічныя вінды, грузавыя краны, гусенічна — грузавыя краны.

Гавораць аб тым, як Беласток — горад да нядаўна разбураны, зруйнаваны, дзякуючы дапамозе Савецкага Саюза, паўстаў п волі, не толькі будзіцца да жыцця, але разрастаецца ў вялікі прамысловы цэнтр.

І. РЫБІНСКІ

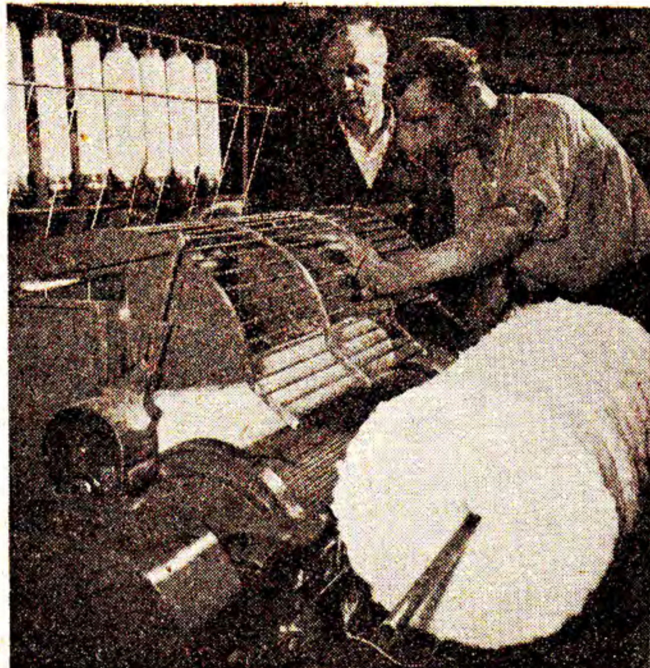
Тыдзень у фотааб'ектыве

1 VII 1956 г. у памяшканні Рады Міністраў у Варшаве адбылося ўрачыстае ўручэнне ў падарунку польскаму народу, рукапісу твора Мікалая Каперніка «Дэ Рэвалюцыёнібус Орбіум Калестыум». Гэты каштоўны падарунак уручыў прэм'ер Чэхаславацкай Рэспублікі тав. Віліям Шырокі.

На здымку: момант пасля ўручэння.

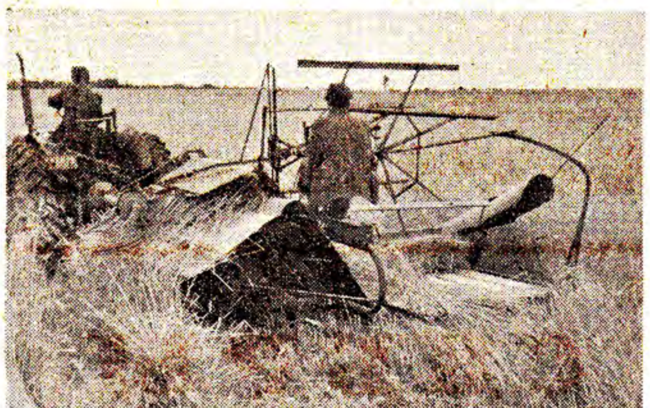
ЦАФ — фота З. Удавінскі.

Хто з нас не чуў пра Фасты. Адна частка гэтага вялікага тэкстыльнага камбіната ўжо ўступіла ў строй. Шырока разгорнуты работы пры будаўніцтве другой часткі камбіната. Усё машыннае абсталяванне дастаўляе СССР. Дзякуючы дапамозе савецкіх спецыялістаў мантаж машын праходзіць спорна і дакладна.

На здымку: тэхнік Маскоўскага машынабудаўнічага завода Іван Кожын і рабочы Тадэуш Рыбкоўскі ля тратальнай машыны.

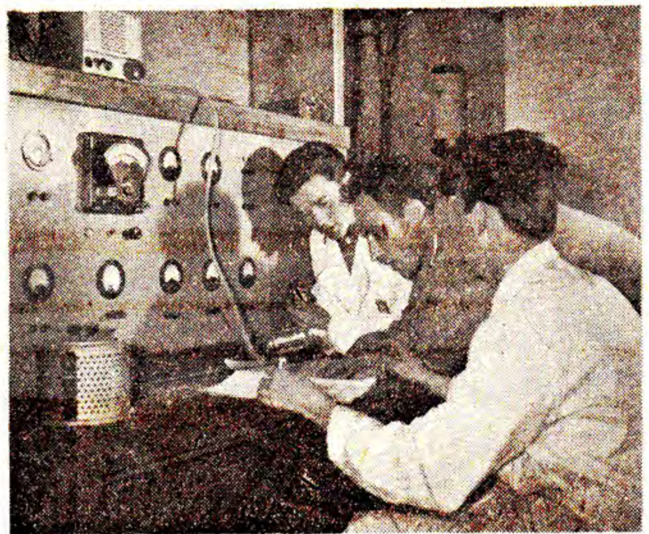
ЦАФ — фота Мотіл.

У многіх раёнах краіны ўжо пачалося жніво. У гэтым годзе сельская гаспадарка атрымала вялікую колькасць навейшых сельскагаспадарчых машын.

На здымку: трактарыст ПОМ у — Новы Модлін (Варшаўскае ваяводства) Станіслаў Галятоўскі і памочнік Генрых Маеўскі, сын члена сельскагаспадарчага кааператыва ў Station Станіславове Зегжынскім, пачалі касьбу 70 га азімага жыта на палях сельгаскааператыва ў Станіславове Зегжынскім.

ЦАФ — фота Тымінскі

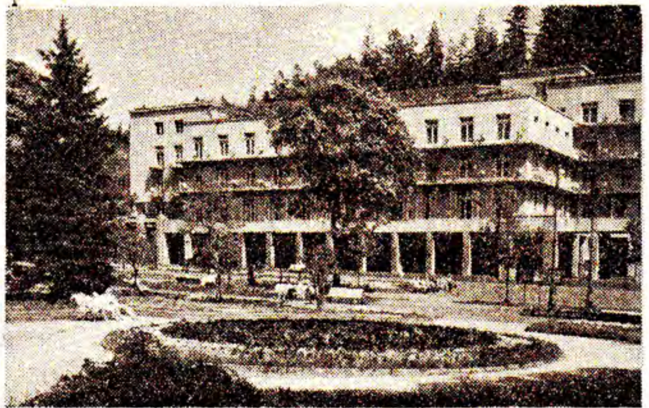

У бліжэйшы час нашыя фізікі атрымаюць новае абсталяванне для досведаў у галіне ядзерных перамен — акцэлератар тыпу Ван дэ Граф. Праект і дакументацыю гэтага новага абсталявання зрабіў малады вучоны мгр. інж. Лех Баброўскі. У сучасны момант адбываюцца ўступныя пускі гэтага новага, складанага апарата.

Амаль усе часткі акцэлератара зроблены ў Польшчы — у майстэрнях Інстытута ядзерных даследванняў пры Польскай Акадэміі Навук у Варшаве.

На здымку: мгр. Андрэй Марцінкоўскі, мгр. Эўгеніюш Гурскі і лабарант Ян Скварэк ля пульта кіравання.

ЦАФ — фота Барaноўскі.

Штогод дзесяткі тысяч працоўных нашай краіны праводзіць водпуск у шматлікіх дамах адпачынку. Дзеля гэтага дзяржава прызначае вялікія грашовыя сродкі на ўтрыманне ўжо існуючых і дабудову новых дамоў.

На здымку: ля новага дома адпачынку ў Крыніцы

Фото — ЦАФ

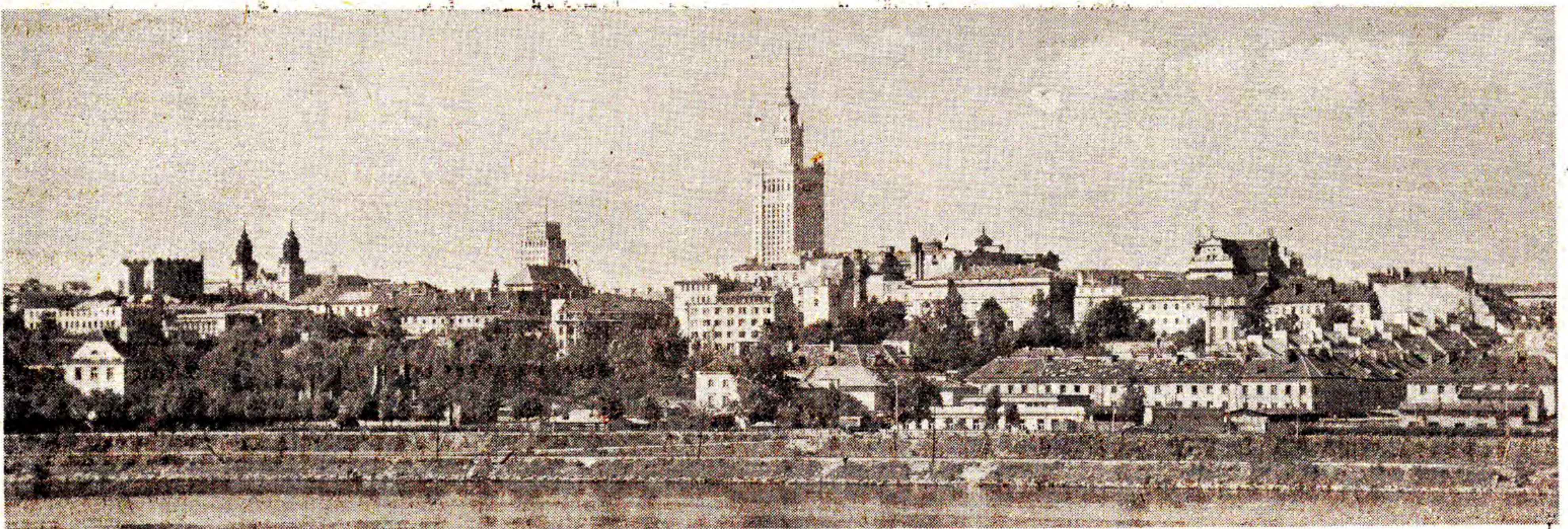

ЦПЛіА ў Таруні мае майстэрню артыстычнай керамікі, якая ў сваёй творчай дзейнасці апіраецца на народных матывах рэгіёна Куяў. У майстэрні працуюць мясцовыя мастакі.

На здымку: пячны Зялінскі аглядае вырабы пасля выпальвання ў печы.

ЦАФ — фота Гіль

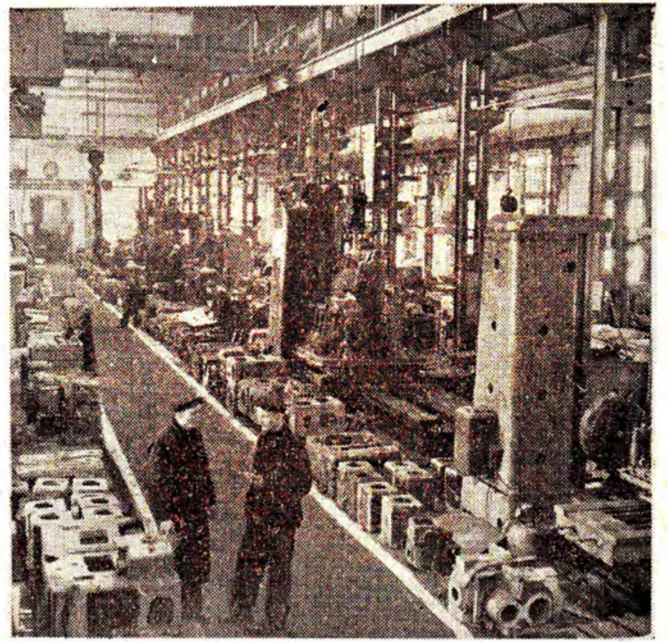
ВАРШАВА

ПАНАРАМА СТАЛІЦЫ

ЦАФ — Фото Домбравецкі.

Радасць старога майстра

Станкабудавальны завод імя Варашылава. Участак майстра Дубовіка К. Г.

Генадзій ішоў па шырокаму пралету гэтага велізарнага цэха і ўсё азіраўся навокал. З-за разнагалосага шуму шматлікіх станкоў не чуваць было людской гаворкі. Маладыя хлопцы, якія завіхаліся ля іх, знешне здавалася не былі старэйшыя за яго, а глядзіш — спрытна ўпраўляюцца з такімі махінамі. Генадзій заглядзеўся

Новапрынятая на завод вучаніца Марыя Бурая не зусім добраякасна выканала шпаклёўку дэталяў.
Майстар Дубовік суцяшае яе: „Не сумуй Марыся, усё будзе добра, будзеш кваліфікаваным маляром, я табе ў гэтым дапамагу".

на адзін такі дзіўны агрэгат, як раптам пачуў над галавой моцны шум рухаючагася матора.

— Сцеражыся! — гукнуў яму хтосьці.

Генадзій адскочыў у бок і разгубленым позіркам праводзіў магутную падвешаную на тоўстым круку, станіну, якая аддалялася ў глыбіню цэха. А яшчэ праз некалькі мінут маставы кран з падцягнутым ужо ўверх тросам праплыў назад.

— Табе каго? — спытаў у Генадзія высокі юнак з замасленым тварам.

— На работу вось прышоў, — нясмела прагаварыў Генадзій камечачы ў руках якуюсьці паперку.

— Ты што з фабзайцаў, ці так? — дапытваўся ў Генадзія ўсё той-жа хлапец.

Генадзій штосьці хацеў адказаць першаму свайму тут знаёмаму, але ў гэты час міма іх прайшоў высокі плячысты мужчына. У руках ён трымаў нейкі інструмент.

— Канстанцін Георгіевіч, вось навічок прыйшоў. Напэўна да нас.

Майстар участка Дубовік, да якога звярнуўся фрэзероўшчык Міхась Ботаў, спыніўся і кінуў на Генадзія мяккі, цёплы позірк.

— Новаму папаўненню мы заўсёды рады. Пакажы, што ў цябе за паперка.

Генадзій працягнуў майстру накіраванне з аддзела кадраў.

— Слесар, значыцца. Добра, такія спецыяльнасці нам патрэбны. Дубовік падвёў Генадзія да аднаго з варштатаў, які быў устаноўлен у зацішным кутку цэха, — першы час тут табе будзе спакайней.

Майстар прынёс інструмент, невялічкую дэталь і паклаў перад Генадзіем.

— Гэта называецца крышка. Яе трэба акуратна апіліць, каб не было зазубрын. Ты толькі не бянтэжся. І я быў такім, калі ўпершыню прыйшоў на завод і многія нашыя цяперашнія наватары. Галоўнае, любіць трэба працу, а паступова прыдзе і вопыт і майстэрства.

Па некалькі разоў за змену Канстанцін Георгіевіч падыходзіў да рабочага месца малалога слесара Генадзія Саўчука. Ён паказваў яму, як абрубіць прылівы, рабіць падгонку дэталей, шаброўку іх. Праз некалькі тыдняў Дубовік ужо вырашыў паставіць яго на зборку аднаго з вузлоў стругальных станкоў. Па прыёмах работы, якія ўжываў Саўчук, майстар бачыў, што хлапец кемлівы і з яго будзе добры слесар.

Выхаванец майстра Дубовіка — слёсар Генадзій Саўчук навучае слясарства вучняў падшэфнай 33 сярэдняй школы.

У адзін з восеньскіх дзён 1955 года Дубовіка выклікалі ў заводскі камітэт профсаюза.

— Нам трэба вылучыць для нашай падшэфнай 33-й школы кваліфікаванага майстра. Ён будзе кіраваць практыкумам старшакласнікаў.

Дубовік назваў прозвішча слесара Саўчука.

— А хіба ён майстар?

— Не горш за майстра справіцца, — упэўнена адказаў Дубовік. — Я ручаюся за яго.

Рэкамендацыя Дубовіка была прынята. Генадзію даручылі важнае і ганаровае заданне.

Ідучы неяк пасля работы дадому, Генадзій заўважыў на другім баку вуліцы свайго майстра.

—Вы спяшаецеся, Канстанцін Георгіевіч,—падбегшы да Дубовіка спытаў Саўчук.

— Сусед папрасіў дапамагчы некалькі дрэўцаў пладовых пасадзіць.

—Можа па дарозе зойдзем у школу? Паглядзіце на маю майстэрню.

— А заняткі ў цябе сёння ёсць?

— Праз поўгадзіны.

— Пойдзем тады хутчэй.

Канстанцін Георгіевіч уважліва аглядаў станкі, устаноўленыя ў адным з пакояў школы. Тут былі такарны, стругальны, свідравальны станкі, цыркулярная піла, некалькі слясарных ціскоў, мноства інструментаў. Ля аднаго са станкоў Генадзій паказаў вучням абточку загатоўкі. Па ўзбуджаных тварах дзяцей і па таму, як яны з захапленнем слухалі свайго настаўніка, Дубовік адчуў, што ён не памыліўся ў сваёй рэкамендацыі.

— Добры з цябе выкладчык, — заўважыў Дубовік свайму выхаванцу, калі яны вярталіся са школы дамоў, — трэба ўдасканальваць сваё педагагічнае майстэрства.

— Слесар з мяне ндрэнны, а настаўнік — наўрад ці выйдзе, Канстанцін Георгіевіч.

— Жыццё пакажа, Генадзій. Але я думаю, што не памыліўся.

Яшчэ праз год Саўчук, закончыўшы 10 класаў вячэрняй школы рабочай моладзі, паступіў на завочнае аддзяленне фізіка-матэматычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Леніна. А ў цэху яго неўзабаве вылучылі на пасаду кантрольнага майстра.

Майстар Дубовік прыйшоў на кватэру да свайго выхаванца — свідравальшчыка Савы Ворашані каб павіншаваць бацькоў з днём нараджэння сына Пеці і падарыць яму гармонік.

Ды хіба ў цэху толькі адзін Саўчук так шчыра ўдзячны Дубавіку? І фрэзероўшчык Міхась Ботаў, і разметчык Васіль Размысловіч, і маляр Маруся Бурая, і растачнік Міхась Алісевіч і дзесяткі іншых перадавікоў вытворчасці.

Канстанцін Георгіевіч увесь час пільна сочыць за ростам іх кваліфікацыі, павышэннем агульнаадукацыйных ведаў, ажыццяўленнем смелых творчых задум.

...Вось ужо другі дзень у свідравальшчыка Івана Ворашаня не ладзілася з апрацоўкай каробкі прываду. Дэталі атрымліваліся з вялікім адхіленнем ад патрэбнага стандарту. А што калі ўжыць кандуктар, — падумаў Ворашань.

У спартыўнай зале майстар Дубовік уважліва сочыць за трэніроўкай на падыманню штангі з грузам 70 кілаграмаў, яго выхаванца Міхася Пікуса.

Як і заўсёды ў такіх выпадках, калі патрабуецца якая-небудзь падтрымка, Іван Ворашань вырашыў звярнуцца да свайго былога настаўніка Дубовіка.

Дубовік уважліва выслухаў свідравальшчыка.

— Правільная твая думка, Ваня, без такога прыстасавання ты дакладна не прасвідруеш каробку.

— А дзе ўзяць такі кандуктар?

— Заўтра будзеш мець кандуктар. — Дубовік адразу накіраваўся ў інструментальны цэх.

Прыстасаванне па заказу Канстанціна Георгіевіча было зроблена ў тэрмін. Пры яго дапамозе Ворашань павялічыў сваю прадукцыйнасць працы ў два разы.

— Як твае справы, Ваня, — спытаў пад канец змены Дубовік у свідравальшчыка.

Ворашань паказаў на высокую стопку апрацаваных дэталей якія ляжалі ля станка.

— Ну, а ты яшчэ хваляваўся.

— А вы, Канстанцін Георгіевіч, таксама-ж не знаходзіце спакою, пакуль не даб'ецеся свайго.

— Здараецца, Ваня. Такая, бачыш, натура ў чалавека.

Па выразу твары свідравальшчыка Дубовік адчуваў, што Ворашань хоча штосьці яму сказаць, але не адважваецца.

— Ну што ў цябе яшчэ там, гавары, — нібы падштурхоўваў яго майстар.

— Ведаеце што, Канстанцін Георгіевіч, заўтра мы спраўляем імяніны Пецькі. Дык просім вас зайсці да нас.

— Дзякую Ваня, пастараюся.

Самым дарагім госцем у сям'і Івана Ворашаня быў у гэты вечар стары майстар. Дзеці былі ў захапленні, калі Канстанцін Георгіевіч уручыў імяніпніку гармонь. Першы тост тут паднялі за Пецьку, якому сёння споўніўся год, а другі за Канстанціна Георгіевіча.

Старога майстра бязмерна хвалююць і радуюць поспехі яго выхаванцаў не толькі на вытворчасці. Ужо другі тыдзень фрэзероўшчык Міхась Ботаў здае экзамен на атэстат сталасці. Яму прадаставілі водпуск на гэты час. Але Міхась амаль штодзённа заглядае ў цэх. Вось і сёння ён узбуджаны прыбег адразу са школы. У канцы пралёта ён знайшоў майстра.

— Што чуваць, Міхась, — першым пачаў Дубовік. — Фізіку здаў?

— Пяцёрка, Канстанцін Георгіевіч, — з радасным хваляваннем паведаміў юнак свайму любімаму майстру.

— Гэта ў цябе ўжо трэцяя пяцёрка, Міша.

Ботаў з удзячнасцю паглядзеў на майстра. Гэты чалавек стаў для яго такім родным і блізкім.

— Заўтра ў нас футбол, Канстанцін Георгіевіч, не забудзьце, — раптам змяніў тэму гутаркі Міхась.

На здымку: Майстар Дубовік К. Г. віншуе свайго выхаванца Міхася Ботава — фрэзероўшчыка ў сувязі з атрыманай чарговай „пяцёркі" на экзаменах пры аканчэнні сярэдняй школы.

— Абавязкова прыйду, Міша, абавязкова, — ужо нахаду адказаў майстар. Яго паклікалі да начальніка цэха.

Разам з майстрамі ўчасткаў і брыгадзірамі, кіраўніцтва механічнага цэха падагульвала вынікі спаборніцтва рабочых па прафесіях за май. Першымі ў спісе пераможцаў былі занесены наватары вытворчасці з участка базавых дэталей, якім кіруе майстар Дубовік.

— Усё твае выхаванцы, Канстанцін Георгіевіч, — заўважыў Дубовіку начальнік цэха.

— Усе мае, — з гордасцю адказаў стары майстар.

І. ТУРЭЦКІ

Трэсцянка — гэта беларуская вёска ў Гайнаўскім павеце. У гады панскай Польшчы жыхарам яе жылося вельмі дрэнна. Такім сялянам, як: Міхась Асіпюк, Міхась Багуш, Янка Тайгуноў і іншым — вясною не хапала хлеба. Цукар у іх хаце быў толькі ў вялікае свята. Не ставала таксама на лепшае адзенне і абутак. Каб не лапці — то зусім не было-б у чым хадзіць. Зарабіць не было дзе. Некаторыя сяляне толькі і то сезонна, працавалі пры сплаве лесу. Хто меў больш дзяцей, моцна бедаваў, таму, што не было для іх будучыні. Трэ' было дзяліць зямлю на вузенькія палоскі. А ў сувязі з падзелам паміж сынамі і сёстрамі, развівалася нязгода і сварка. Панаваў голад на зямлю. У Трэсцянцы была толькі пяцікласная школа. Аднак многія дзеці і гэткай не закончылі, бо трэба было пасвіць кароў — зарабляць на хлеб. У сярэдняй школе з вёскі Трэсцянкі вучылася толькі двух хлопцаў. Аб універсітэце, ці іншых вышэйшых школах ніхто нават не марыў. Ніхто не марыў быць доктарам, інжынерам, афіцэрам, а нават служачым у якойсці ўстанове. Там не было месца сялянам, а асабліва беларусам.

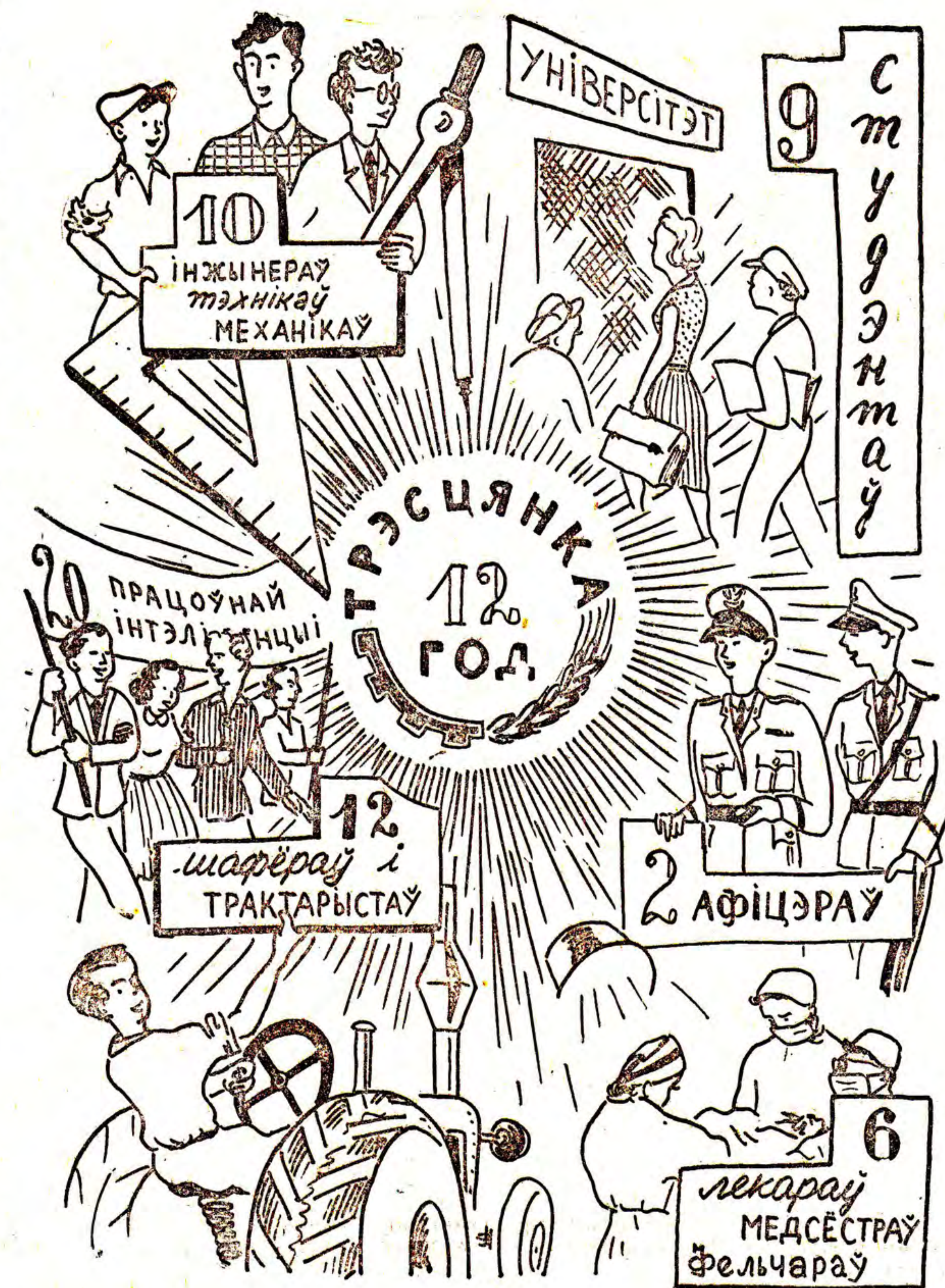
* * *

У народнай, дэмакратычнай Польшчы зусім змянілася жыццё жыхараў Трэсцянкі. З кожным годам у вёску пачало ўсё мацней урывацца новае.

Перш за ўсё, адкрылі сямікласную школу. Усе дзеці сталі вучыцца. У гэтым годзе было ўжо 16 выпускнікоў 7-га класа. Моладзь пачала вучыцца ў сярэдніх, а нават вышэйшых школах. У сучасны момант з вёскі Трэсцянкі 15 хлопцаў і дзяўчат вучыцца ў сярэдніх школах, а 9 у вышэйшых навучальных установах. Валодзя Юзьвюк, Аляксандр Семянюк і Тодар Максімчук — вучацца ў Совецкім Саюзе. Некаторыя ўжо закончылі школы і працуюць у многіх гарадах Польшчы. 10 з іх — гэта інжынеры, тэхнікі і механікі. 6 чалавек працуюць на пасадах доктараў, фельчараў і медсёстраў.

Вёска Трэсцянка дала многа кадраў для ўсіх галін нашага жыцця. Сярод сялян Трэсцянкі ёсць і афіцэры ў войску і ў міліцыі. Ёсць таксама настаўнікі, працаўнікі Грамадскіх і Павятовых рад нарадовых, ПЗГС-аў, працаўнікі іншых устаноў не толькі ў нашым ваяводстве, але і ў другіх.

За санацыйнай Польшчы прафесія трактарыста і шафёра была зусім невядомай у Трэсцянцы. А цяпер ёсць 6 трактарыстаў і 6 шафёраў.

Пры народнай уладзе змянілася таксама і вёска. Пабудавана 40 новых дамоў. Па баках шырокай вуліцы пастаўлены тэлефонныя слупы. Амаль у кожную хату плыве музыка з Варшавы, Беластока, Мінска і Масквы. Як бачым Трэсцянка і радыёфікавана і тэлефанізавана. Хутка будзе праведзена электрычнае святло, толькі трэба каб гэтай справай лепей зацікавіліся таварышы з павету.

Народная ўлада вызваліла сялян ад соцыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, дала магчымасці развіцця маладых талентаў сярод сялянскіх дочак і сыноў. У сялян паявілася многа энергіі і ініцыятывы.

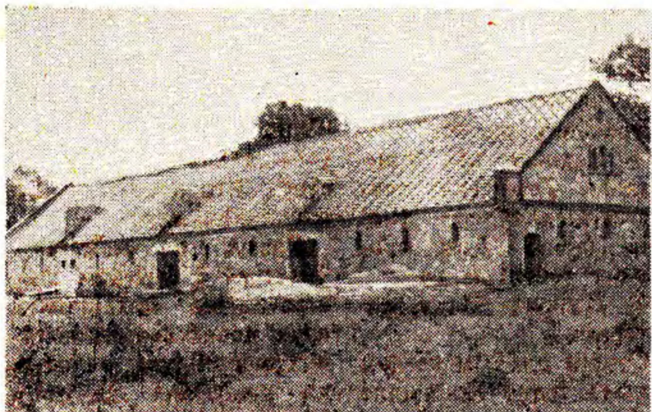
Яны самі пабудавалі цагельню ў якой працуе 38 чалавек, а цяпер плануюць пабудаваць новую цагляную школу. Справа ў тым, што іх жаданне пакуль, што не ажыццяўляецца, бо павятовыя і ваяводскія ўлады адкладваюць гэта на наступныя гады. Многія трэсцянцы ахвотна выехалі на працу ў фабрыкі Беластока і іншых гарадоў Польшчы. Жыццё сялян заможнае. Вясковыя дзяўчаты і хлопцы не горш адзяваюцца ад гарадскіх. У Трэсцянцы існуе сельскагаспадарчы кааператыў, які з кожным годам лепей развіваецца. На палях працуюць трактары, сеялкі і другія сельскагаспадарчыя машыны. Пры санацыі гэтага-ж не было.

За дванаццаць год народнай улады, змянілася аблічча вёскі. Жыхары не сталі поўнапраўнымі гаспадарамі сваёй радзімы і моцна дапамагаюць будаваць соцыялізм у нашай краіне. Яны ўдзячны нашай партыі і ўраду за ўсё новае, якое адбываецца ў іх вёсцы, у іх жыцці.

М. Х.

КЛЮКО

Між дрэвамі парку стаіць пахілены ад старасці двор былога пана Хрыстафорфа Атупы. Быў ён багаты і слаўны на ўсю ваколіцу. 200 га зямлі і 100 га лесу рабілі жыццё пана, яго жонкі і двое дзяцей, заможным і бесклапотным. Прыгожы парк, ваколіца і рамантычныя зарослыя чаротамі, ставы, дазвалялі пану Атупу ў час прагулак і шпацыраў марыць аб штораз шпарчэйшым развіцці гаспадаркі. З мар

На здымку: кааператыўшчыкі з Клюковічаў уласнымі сіламі будуюць абору. *Фото — Алесь.*

пана і працы парабкаў узводзіліся новыя будынкі, ставы, раслі даходы, багацеў двор у Клюковічах Семятыцкага павета.

Калі пан Атуп павялічваў сваю маёмасць і абрастаў салам, у хатах парабкаў дзеялася штораз горай. Плечы дваровых работнікаў: беларусаў і палякаў ад непасільнай працы, штораз болей хіліліся да зямлі, шарэлі твары, заціскаліся дзягі. А двор жыў, бавіўся. Некаторыя ў Клюковічах «расчулена» успамінаюць старога пана. Ну што-ж, быццам-бы нікога не крыўдзіў, нават патрапіў парабкоўскія дзеці гладзіць па галоўках і даваў па 50 грошы на цукеркі. для кожнага заўжды меў добрае слова, але на работу гнаў і вымагаў. Не кожны «расчулена» успамінае Клюковіцкага пана.

Шмат парабкоўскіх пакаленняў палівала сваім потам дваровыя палі і марыла аб лепшых часах — аб змене.

* * *

Восенню 1944 года на панскіх палетках з'явіліся людзі з нівелірнымі рэйкамі і шнурамі. Што праўда, яшчэ недзе за лясамі ноччу свяціліся пажары і даносіліся гарматныя залпы, але ўжо тут вайна была скончана — у вёску ішло новае. Драшчук, Радасюк, Дамарук і іншыя парабкі, і работнікі пачалі мераць і дзяліць панскую зямлю. Ведалі, што прыйшла іх улада. Па вечарах сядалі на парогах хат і слухалі расказаў знаходзячыхся ў вёсцы чырвонаармейцаў. А было, што слухаць: як гэта яны ў сябе прагналі памешчыкаў, што ў далёкім Любліне створан новы польскі ўрад, народны ўрад.

Былі гэта цікавыя часы — гістарычныя, па якіх засталося шмат прыемных успамінаў. У 1944 годзе парабкі і работнікі ўпершыню сеялі жыта на сваёй зямлі. Колькі-ж было радасці. Гаспадарылі ўжо на сваім. Многа было цяжкасцей.

А ўвакола лютавалі банды, безупынна палохалі, што вернецца пан і адбярэ зямлю, а гэтых, што яе падзялілі — павесіць.

Міналі так першыя, цяжкія, пасляваенныя гады.

У гэтыя гады былыя парабкі Атупа часта размаўлялі аб сваёй не заўсёды лёгкай долі. Думалі як зрабіць сваё жыццё лягчэйшым, лепшым. Аднак развязкі ніхто не знаходзіў.

Было гэта дзесь так у 1948 ці 1949 годзе, калі ў Клюковічах упершыню пачулі аб нейкіх там сельскагаспадарчых кааператывах. Пачала разводзіцца па хатах плётка — прапаганда, што будуць калгасы, што адбяруць зямлю па рэформе, што зноў будуць гнаць як пан да супольнай працы. Зімовыя вечары ў вёсцы доўгія. У хатах капцяць нафтавыя лямпы, людзі расказваюць пра страхі, успамінаюць мінулае, пляткуюць. Драшчук, Радасюк, Дамарук і іншыя часта разам сабіраліся, чыталі газеты і абмяркоўвалі, абмяркоўвалі. Штораз часцей у іх размовх чуліся словы — сельскагаспадарчы кааператыў.

А ў іншых паветах і вёсках ужо яны арганізаваліся. Паехалі гаспадары з Клюковіч у Чыжы і Крывую, пабачыць, пагаварыць, параіцца — а мо' гэта і добрая рэч. гэтыя сельгаскааператывы? Калі вярнуліся, ідэя арганізавання сельскагаспадарчага кааператыва паспела. У 1953 годзе пачаліся сходы, якія неаднаразова працягваліся да позняе ночы.

А вораг рабіў сваё. Мала свядомыя людзі і святошы высунулі «самыя моцныя» аргументы: што гэта божая кара, што нават нейкі там вусаты чырвонаармеец некалі папярэджваў перад калгасамі, што будуць супольныя жонкі, кацёл. Але група энтузіястаў на чале з Драшчуком была неадступнай. У 1953 годзе, пасля хвалюючага сходу 19 гаспадароў падпісалася пад статутам. Але ад падпісання статута да ўчынкаў быў яшчэ далёкі шлях. Якась ніхто не браўся за супольную працу. Члены, якія падпісаліся пад статутам сарамліва абміналі адзін другога. Новае аднак павінна было перамагчы.

Восенню 1954 года, 11 членаў сельгаскаапаратыва выйшла на супольную сяўбу, на супольнай зямлі. Сеялі жыта. Няўстойлівыя адпалі і разам з цэлай вёскай глядзелі як 11 энтузіястаў, нягледзячы на людскія плёткі і «божую кару», пераарала свае межы і пачалі пры дапамозе ПОМ-аўскіх машын працаваць на супольным. Старыя бабы пабожна хрысціліся, некаторыя толькі паціскалі плячыма, а многія ўстанаўлівалі, што паздыхаюць ад голаду. Насупор варожбам, справы кааператыўшчыкаў ладзіліся штораз лепш. Агарнула іх нейкая заўзятасць.

— Тым усім, якія смяюцца з нас, мусім паказаць, што патрапім гаспадарыць і атрымліваць штораз лепшыя ўраджаі — казалі кааператыўшчыкі. Гэта ўжо з'ўлялася справай гонару і амбіцыі не толькі Драшчука, але ўсіх. Разумелі гэта добра. Часта абходзілі свае пасевы і паціху лічылі — колькі-ж гэта атрымаецца на першы працадзень? — Узнікалі сумненні пад уплывам плётак

Ураджай быў добры. Збіралі яго са спевам, капалі бульбу, другі раз супольна сеялі жыта, малацілі.

АРЭЛЬШЧЫКІ

Праз доўгія стагоддзі стагнала беларуская зямля пад прыгнётам паноў - каланізатараў. Адсутнасць натуральных багаццяў, ураджайнай глебы мела адмоўны ўплыў на развіццё гандлю і прамысловасці. За санацыі амаль нічога тут не будавалася і нават не праектавалася будаваць. Нічога дзіўнага, што аб заработкі ў Заходняй Беларусі было вельмі цяжка. Беларуская вёска была перапоўнена да апошніх граніц. Працы шукалася ўсюды і часам знаходзілася яе: была гэта праца пры высяканні лесу і сплаўцы драўніны ў далёкі Гданск, на якую чакалі ўжо каралі замежных гандляроў. Цяжкая была гэтая праца, небяспечная і ў дадатак слаба яе аплачвалі. Але што-ж зробіш, калі іншай не было. Браліся і за такую.

Жыхараў далёкіх беларускіх вёсак асабліва вабіла арэлька, г. зн. сплаў драўніны водамі рэк Супраслі, Нарвы, Буга і Віслы ў Гданск.

Зараз, спачатку, на «бяндзюзе» г. зн. месцы, дзе ляжаць спілаваныя ў лесе шматметровай даўжыні калоды драўніны, трэба было дабіраць адпаведнай даўжыні і таўшчыні калоды, потым скачваць на бераг у ваду і там збіваць іх у шырокія, плоскія плыты (па-польску «тратвы»).

Уявіце сабе, што пад час збівання калодаў не раз трэба было стаяць па пояс у ледзяністай вадзе, змагаючыся з яе плыннёю, якая перашкаджала і разбівала калоды драўніны. Потым асобныя малыя плыты збівалася ў суцэлае, даўжынёй менш - больш 150 метраў і сплаўлялася з плыннёю ракі ў месца прызначэння.

Экіпаж складаўся з 5 чалавек арэляў - плытагонаў, (папольску — «флісакаў»). Такі экіпаж праз увесь час сваёй доўгай і павольнай вандроўкі жыў проста, на плытах. І тут, на адным плыце, меў сваю буду, пакрытую саломай, у якой ноччу спалася, адпачывалі, пераходзілі харчы і папраўлялі пашкоджанні.

А і сам сплаў не быў лёгкай справай. Кожны арэль абавязан быў умець ужо здалёк распазнаваць мелі і перашкоды, схаваныя пад паверхняй вады; павінен быў умець кіраваць доўгім сцэпам плытоў, абмінаючы павароты ракі і іншыя перашкоды. Апрача гэтага, пры дапамозе доўгіх жэрдак трэба было праводзіць хуткі сплаў драўніны. Сплаву такога не можна было спыніць ні на хвіліну на працягу дня, ад раніцы да позняга вечара. Ні дождж, ні віхар не маглі быць перашкодай у падарожжы.

Няма нічога дзіўнага ў тым, што многія пачынаючыя арэльшчыкі нават пад час першага падарожжа хварэлі і мерлі. Некалькі гадоў працы пры сплаўцы хапала, каб набрацца хранічнага рэўматызма і стацца на ўсё жыццё нездольным да працы — калекай.

Памятаюць даваенныя арэляў жыхары ўзбярэжных вёсак і мястэчкаў. Не было весялейшых людзей за іх. Няхай толькі плывучы сцэп арэляў затрымае змрок побач якойсці вёскі, ці мястэчка, то арэльшчыкі не гледзячы на стомленасць, не шукаючы адпачынку ў сне, у сваёй плаваючай на сцэпе будцы, а да позняй ночы граюць скочныя мелодыі на гармоніку і пяюць вясёлыя песні, якія вабяць на бераг рэчкі навакольную моладзь: юнакоў і дзяўчат. Зразумела, што не адзін плытагон, пазнаёміўшыся пад час падарожжа з дзяўчынай, прывозіў у хату сваіх бацькоў, нявестку...

Нічога дзіўнага, што прафесія арэльшчыка прыцягвала да сябе ў першую чаргу, моладзь.

Ведаў аб гэтым хціўы, гандлюючы лесам, капіталіст і таму прапанаваў арэльшчыкам малыя заработкі.

Доказам таго з'яўляецца факт, што за сплаўку сцэпа даўжынёй 300 метраў з раёна Нараўкі, або Нарвы ў Гданск, што займала амаль месяц часу, плацілася 150 зл. Была гэта плата на пяць чалавек разам са збіццём плытоў. Яшчэ мала гэтага. Такі беспрацоўны арэльшчык павінен быў купіць за хабар ці гарэлку «ласку» у кіраўніка, каб хоць толькі прыняў на працу.

Крыўда, прыгнёт і цяжкая праца пры сплаўцы драўніны прымусілі арэльшчыкаў канчаткова згуртавацца ў радах Комуністычнай Партыі Заходняй Беларусі, а затым і дамагацца свайго.

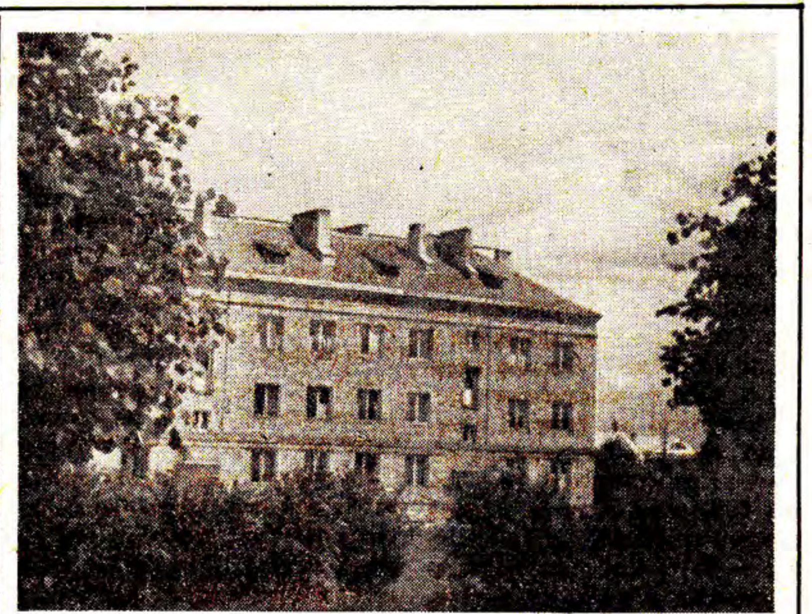
Старэйшыя арэльшчыкі памятаюць яшчэ сплаўную, акупацыйную забастоўку, на падрыхтаваных да сплаўкі плытах, на рацэ Нарве ў ваколіцах вёскі Бандары ў 1937 годзе. Забастоўка прадаўжалася два тыдні. Бастуючых не падавалiся. Не спалохалі іх арышты і ўрэшце капіталіст Гргоман, які належаў да англійскай капіталістычнай суполкі, прымушаны быў уступіць і ўважыць патрабаванні арэльшчыкаў. Сцэпы плытоў прызначаныя на сплаўку скарацілі на 150 метраў, а плату ўстаноўлена на 140 зл. Гэтая забастоўка скончылася вялікай перамогай арэльшчыкаў, згуртаваных у КПЗБ і паказала на вопыце сялянам навакольных беларускіх вёсак, як трэба змагацца за свае правы.

Разышлася вестка па ўсёй Заходняй Беларусі аб вялікай перамозе апетых у народных песнях і былінах наднарваўскіх арэляў, вестка аб тым, чаго можа дакана́ць рабочы люд, згуртаваны ў радах Комуністычнай Партыі. Павялічыла гэта ў вялікай ступені папулярнасць КПЗБ на тэрыторыі Заходняй Беларусі; павялічыўся значна лік членаў КПЗБ, якая змагалася за вызваленне з путаў капіталізма, ўсяго працоўнага люду.

ЯКУБ АНТОНЮК

Арэльшчыкі.

На здымку: першы новапабудаваны жыллёвы будынак у Семятычах.
Фота — А. О.

Працяг са стар. 1

СЯБРЫ

Калі пра народную славу
Сказаць я жадаю,
Павер —
Варшава, мой горад Варшава,
Уся прада мною цяпер.

Варшава,
На плошчах змагання,
Разоры крывавай раллі...
І раны Варшавы, як раны
На целе народным, былі.

Варшава, мой горад па праву,
Што казачны
Сення ўзнік.
Я рад, што будую Варшаву,
Я муляр яе, будаўнік.

* * *

І будуць ім помніцца доўга
Сустрэчы,
Шчаслівыя дні,
І тая, дадому дарога,
Як ехалі разам яны.

Ім помніцца час той натхнёны,
Як цёпла
На сэрцы было...
Глядзелі праз вокны вагона
На ўсё, што прад імі плыло —

Узгоркі, дарогі, лагчыны,
Калгасы, палі,
Гарады,
Зялёныя руні, хаціны,
Гаі, пералескі, сады.

Ішлі трактары грамадою.
Простар іх бязмежны
Чакаў.
У ціхім, задумным настроі
Галкоўскі сардэчна казаў:

— Мой дружа! Я бачу такое,
Што хочацца
Жыць мне і жыць!
Ну, што яны з бомбай сваёю,
Жыццё хіба можна спыніць?

Нас многа з Масквы да Берліна
Жыццём паеднаных
Братоў.
Нас многа з Масквы да Пекіна —
Нас многа, нас мора галоў!

Мы ўсе прад зарою усходняй
Пазбыліся гора,
Ярма.
Ну, што яны з той, вадароднай,
Мацней нас нічога няма!

Сягоння нам дадзены крыллі
Да новых,
Яснейшых часоў... —
Стаялі сябры, гаварылі,
А поезд наперад ішоў...

Сябры
Углядаліся ў далі,
Рабіны, бярозы плылі...
На шкле, як на светлым медалі,
Іх твары адліты былі.

ПЯТРУСЬ БРОЎКА

ВІЧЫ

На разлік з цікавасцю чакалі не толькі кааператыўшчыкі, але ўся вёска. Калі закончылі малацьбу, у ціхі сакавіцкі вечар сабраліся ўсе кааператыўшчыкі каб дзяліць вынікі сваёй працы, выбраць новае праўленне і разлічыцца з дзяржавай. Як гэта будзе — па колькі? З такім нямым запытаннем кожны ішоў на гэты важны сход.

Хата была запоўнена людзьмі, прыйшла амаль уся вёска на гэтае кааператыўнае свята. Мікола Драшчук доўга чытаў калонкі лічб — даходаў і выдаткаў. У хаце панавала ціш. Калі аднак Драшчук пачаў урэшце чытаць, што на адзін працадзень атрымалася па 9,10 кг. збожжа і 8,18 зл грашыма, а апроч гэтага салома і 3,5 тон яблак, падзеленых сярод кааператыўшчыкаў, у хаце раптам загаманілі. Як-ж гэта, аж толькі? Сяляне недаверліва круцілі галавамі і сціскалі пагрубелыя ад працы пальцы, лічылі: 400 працадзён разы 8 зл і 18 гр — гэта больш 3 тысячы злоты: 400 працадзён разы 9,10 кг. збожжа — гэта амаль 4 тоны. А мо' гэта няпраўда? Але не! Кааператыўшчыкі падыходзілі да стала, падпісваліся ў спісе, а Драшчук лічыў новенькія чырвоныя соткі і прыпамінаў каб ужо прыязджалі ў магазін па збожжа. Значыць, праўда.

Не вытрымалі на сходзе Аляксей Амельчук, Міхась Радасюк, Васіль Драшчук, Уладзімір Юхімюк і Янка Жукоўскі, — прапхнуліся да прэзідыума і кумячачы ў руках шапкі, папрасілі прыняць іх у лік членаў. Сельгаскааператыў павялічыўся да 16 сем'яў.

Доўга яшчэ ў вёсцы гаварылі аб гэтым кааператыўным разліку. Зласліўцы казалі, што гэта толькі каб заахвоціць, што на наступны год урад усё адбярэ. Аднак штораз менш сялян верыла ў гэтую хлусню.

З таварышамі Міколам Драшчуком — бухгалтарам сельскагаспадарчага кааператыва і Рыгорам Радасюком — старшынёй кааператыва, абыходзім кааператыўныя палі, двары, сад і ставы. Прыгожа тут у Клюковічах. Палі абрабляюцца ўзорна, работа ў кожнага аж гарыць у руках. З гордасцю паказваюць таварышы сваю супольную маёмасць. А ёсць чым пахваліцца. 132 га зямлі і то добрай, на якой у гэтым годзе засеяна 10 га пшаніцы, 15 га жыта, 6 га бульбы, 1 га кукурузы, 5 га канюшыны і 1 га цукровых буракоў. Ураджай прадказваецца добрым.

Стаім у прыгожым садзе — налічвае ён 7 га. і звыш 600 дрэў. Драшчук расказвае, што ў мінулым годзе даў ён 102 тыс. зл даходу, а ў гэтым годзе дрэвы аж гнуцца ад цяжару пладоў. Размаўляючы даходзім да ставаў. Ёсць іх 4 га. Восенню — кажа Радасюк — выцягнулі з іх 700 кг. карпа з продажы

На здымку: Рыгор Радасюк і Мікола Драшчук аглядаюць ураджай пшаніцы пасеянай на плошчы 10 га.
Фота — Алесь.

якога атрымалі 7 тысяч зл. У гэтым годзе ўпусцілі 2 600 штук маладняку. Ведаеце, хочам у вялікім маштабе развіваць нашую кааператыўную гаспадарку ў трох асноўных кірунках: садоўніцтва, рыбныя ставы і гадоўля свіней. Вецер хістае ў ставах чароты, амаль да самага берага падплываюць карпы, якія важаць хіба па 8 кг. і больш. Так. Вось дзе перспектывы.

У будынках Клюковіцкага маёнтка вайна пакінула шмат знішчэнняў. За ўласныя грошы (24 тыс.) кааператыўшчыкі адбудавалі прыгожую абору. Ну, што-ж — кажа Драшчук — хочам гаспадарыць з перспектывай. Зараз ужо маем 10 кароў, а хочам іх мець у гэтым годзе 20, маем 43 свіней (апроч уласных на прысядзібных участках), а хочам мець іх у гэтым годзе 60, а да канца 5-годкі 200 і больш. Радасюк, як гаспадар, становіцца пасярэдзіне вялікага панскага дзядзінца і накрэслівае рукой кола. Вось будзе збожжавы магазін, там вялікае гумно, тут у будучым будынак праўлення, клуб, бібліятэка ну і хіба яшчэ кіно. Ведаеце, людзі хочуць жыць штораз лепш, культурней, а не так як за часоў Атупа — праца — царква і зноў праца, старасць і смерць.

Доўга хадзіў я з таварышамі. Урэшце стомленыя зайшлі мы ў хату Драшчука.

Даўгоў у нас няма, — гаворыць далей Драшчук, — абавязковыя пастаўкі дзяржаве выконваем звышпланава, моладзь ад нас не ўцякае бо выразна бачыць наш шлях. З індывідуальнымі сялянамі жывем добра. Цяжкасцей, вядома хапае і ў нас. Толькі мы патрапім якась справіцца з імі. Членамі мы не камандуем, усе справы ўладжваем калектыўна, таму і памылак менш. Няма такіх цяжкасцей, якія калектыў не пераможа. Казаў вам, што хочам развіваць сваю гаспадарку ў трох кірунках: сад — ставы — гадоўля. Але бачыце, ніхто ў нас, у гэтым не знаецца. Тут абавязкова трэба для нас хоць двух спецыялістаў па справах саду і па справах рыб, адкуль іх узяць? Летам хочам сарганізаваць дзіцячыя яслі і сад, на гэта маем 6 тысяч зл. Але што-ж, ПРН няглядзячы на нашыя просьбы, не цікавіцца гэтым і не прысылае нам выхавацельніц. Такія вось у нас і цяжкасці — закончыў Драшчук.

Дасягненні 16 — сем'яў з'яўляюцца сакрушальным ударам па варожых плётках. Пагроза «калгаса», «голаду», занападу, супольных жонак і катлоў знайшла свой моцны ўдар у форме колькасці заробку на працадзень.

Калі я пакідаў Клюковічы, быў ужо позні вечар. Рахцелі ў ставах жабы, лёталі кажаны, у вокнах некаторых хат мігцела цьмянае святло нафтавых лямп. На наступны год загарацца тут лямпачкі Ільіча распрошваючы векавы змрок.

АЛЕСЬ ОМІЛЬЯНОВІЧ

Палкоўнік К.А. МАЛАНІН

БАІ ЗА БЕЛАСТОК

Самым моцным і важным вузлом чыгунак і шасейных дарог на шляху, які вёў у напрамку Варшавы — быў Беласток.

Фашысты стварылі тут узброеную базу супроць савецкага войска.

Асабліва моцна забяспечыліся ад усходу, уздоўж заходняга берага ракі Супрасль.

У гэтай мясцовасці былі вельмі спрыяльныя ўмовы да ўпартай абароны. Савецкае войска знайшлося ў цяжкіх абставінах. Недахоп адпаведных дарог і забалочаная навокал мясцовасці не стварылі спрыяльных умоў для правядзення наступлення на гітлераўцаў. Таму манеўр быў вельмі сціснуты. Адзіная шасейная дарога на шляху Беласток — Ваўкавыск была замінаванай ворагам, а масты паўзрываны.

Фашыцкае камандаванне імкнулася затрымаць нашае войска на рацэ Свіслач, а ў найгоршым выпадку, у ваколіцы Беластока. Для абароны перад савецкім войскам фашысты атрымалі падмацаванні. Даставілена ім адну танкавую, адну матарызаваную і адну пяхотную дывізіі. Апроч гэтага, Беластоцкі гарнізон узмацніўся брыгадай штурмовых гармат. Пачаткова былі нават прысланы ў дапамогу эсэсоўскія і паліцэйскія часці.

Раніцай 17 ліпеня, на рацэ Свіслач, пасля магутнай артылерыйскай і авіяцыйнай падрыхтоўкі, пачалося наступленне савецкіх войскаў.

Войскі 2-га Беларускага фронта прарвалі абарону ворага, пашырылі і ўзмацнілі наступленне, і накіраваліся на захад. Прайшлі 15 кіламетраў. Пад вечар авалодалі раённым цэнтрам Беластоцкага ваяводства, — горадам і чыгуначнай станцыяй Свіслач, і Вялікай Бераставіцай.

Гэткім чынам савецкія войскі ужо ў першыя дні наступлення, глыбока ўрэзаўшыся ў размяшчэнне варожай абароны, паспяхова развівалі наступленне па ваўкавыскаму шасэ на Беласток. Фашысты не вытрымоўвалі напору, пачалі адступаць на захад, на раней падрыхтаваны рубеж, на заходнім беразе ракі Свіслач.

Ворагі задумалі затрымаць тут савецкія войскі, дапоўніць новымі сіламі свае часці. Такім чынам фашыцкае камандаванне вырашыла нелапусціць прарыва савецкіх войск к Беластоку.

Пайшлі, крывавыя, заўзятыя баі. Некаторыя мясцовасці па некалькі разоў пераходзілі з рук у рукі.

На рубяжы ракі Свіслач працягваліся яны пяць сутак. Пасля разгрому недабітых раней і новадастаўленых атрадаў, — войскі 2-га Беларускага фронта маглі перайсці ў наступленне на шырокім фронце.

22 ліпеня быў заняты буйны, апорны пункт абароны ворага — чыгуначная станцыя Кузніца, раённы цэнтр Беластоцкага ваяводства, — гор. Крынкі і мнагаселены пункт — Нараў.

Асабліва ўпартыя баі развіліся на поўночным усходзе Беластока. Прасоўванне савецкіх войскаў у гэтым напрамку пагражала працяглаку ўтрачваннем важнейшых камунікацый вядучых ва Усходнюю Прусію і нарушвала ўзаемадзейнасць паміж гродзенскай і беластоцкай групіроўкамі праціўніка.

Каб затрымаць наступленне — фашысты падрыхтоўвалі шматлікія лясныя завалы, мініравалі дарогі і лясныя сцежкі. Праціўнік беспераўпынна пераходзіў у контратакі. Палоннікі інфармавалі, што Беласток меўся быць варотамі ва Усходнюю Прусію, а сваім салдатам камандаванне загадала не адступаць ні на крок.

Узнятыя поспехам, 24 ліпеня савецкія войскі канчаткова авалодалі раённым цэнтрам Беластоцкага ваяводства, — вузлом шасейных дарог і мястэчкам Саколка.

У сувязі з заняццем нашымі войскамі Кузніцы і Саколкі, гітлераўцы былі пазбаўлены чыгуначнай станцыі Гродна — Беласток.

З боем фарсіравана раку Супрасль, а 25 ліпеня занята густаселены пункт — мястэчка Супрасль. 25 ліпеня, пры дапамозе авіяцыі фронта, войскі пад камандаваннем генерала Гарбатава А. В непасрэдна падышлі да самага Беластока і раніцай наступнага дня завязалі баі на яго вуліцах.

Вялікую ролю адыграла тут самаходная артылерыя, якая з'явілася ядром штурмуючых войскаў.

Фашысты імкнуліся не адступаць ад горада і абараніць пазіцыі да Усходняй Прусіі.

У бой накіравана шмат танкаў і авіяцыі. Ноччу на 27 ліпеня на вуліцах горада праходзілі цяжкія, напружаныя баі.

Вельмі добра разгарнулася наступленне і левай часткі фронта.

Пасля заняцця 22 ліпеня Нарвы, на другі дзень савецкія войскі авалодалі чыгуначнай станцыяй Жэдня ,якая знаходзіцца ў аддегласці 18 кіламетраў на поўначны ўсход ад Беластока, а 24 ліпеня вызвалілі густанаселены пункт Камянка.

Апрача таго, захоплена 13 цяжкіх гармат, 500 тон калючага дроту і вялікі склад боепрыпасаў. ,

Працягвалася наступленне ўздоўж Ваўкавыскага шасэ з усходу.

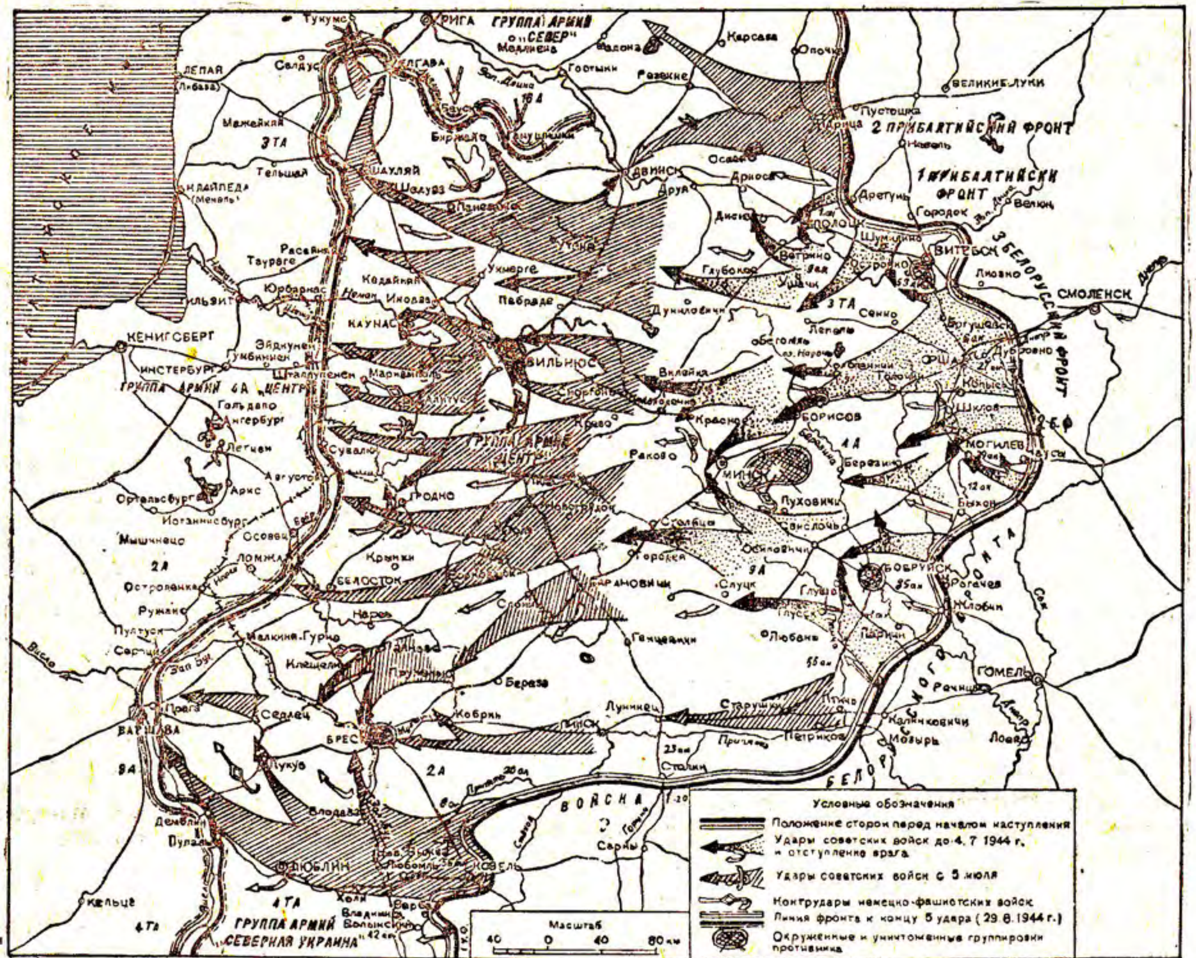
Карыстаючыся тым, што галоўныя сілы ворага былі накіраваны на абарону на поўнач і поўдзень горада — войскі фронта наступаючы ў цэнтры — прыспяшылі маршрут. 23 ліпеня савецкія войскі ізноў займаюць Баброўнікі, якія раней былі вымушаны пакінуць у выніку моцных контратакаў ворага.

Калі на вуліцах трываюць завяршальныя баі — савецкая авіяцыя нішчыць падмацаванні падсыланыя нямецкаму беластоцкаму гарнізону.

У гэты рашаючы момант на лініях галоўных контратакаў ворага лётчыкі знішчылі 20 танкаў і больш 40 гармат.

27 ліпеня 1944 г. пасля двухднёвага бою, войскі 2-га Беларускага фронта штурмам авалодалі горадам Беласток.

Дарога ва Усходнюю Прусію была адкрыта. Рэшткі разбітых часцін ворага ўздоўж ракі Супрасль адыходзілі да берагоў Нарвы, Бабра і падаваліся на захад. Войскі фронта працягвалі наступленні да германскай граніцы.

С. ЯНОВІЧ **(2)**

Родная глухамань

Днела. З захаду наплывалі шэрыя, у бледным святле золаку, маленькія воблачкі. Над хмызняком дакучліва каркалі вароны. З-над росных ніў даносіліся звонкія пералівы жаўручных песняў.

Пятро стомлена апусціўся з надваконніка на ложка. Хіліла спаць. Яшчэ раз працягнуў далонямі па твары быццам мыючыся ў халодных струменнях пераліваючагася праз адчыненае акно, ранішняга паветра.

„Няўжо я закахаўся... няўжо гэта мажлівае так, з першай сустрэчы... не, не гэта хіба нейкі прывід або... папросту як вынік даўно адчуванага імкнення да сапраўднага, шчырага, вялікага кахання, якога яшчэ ніколі поўна не перажыў", — з нейкай таемнай вясёласцю на душы, сонна раздумліваў Пятро.

Але тут зноў ахоплівала ўсю яго душу неякае папярэджанне, якаясь незразумелая асцярожнасць. Успомнілася першае каханне ў якім потым быў знеэжальна адштурхнуты, балюча ашуканы. Ужо колькі разоў стараўся адгануць таямніцу сваёй першай жыццёвай трагедыі але так і нічога не атрымлівалася з гэтых раздумаў. Відаць занадта яшчэ балючыя сляды, каб магчы аб'ектыўна разважаць. З гэтага ўсяго шторaз больш умацоўвалася ў яго думцы адно бязлітаснае пераканаyне да ўсіх жанчын.

— «Што за абязбройваючая дзяўчына» — ужо засынаючы некалькі разоў паўтарыў у думцы.

Раптам вока ў вока з'явілася перад ім Марыся з такой простай, шчырай, чароўнай усмешкай. Нейк падплыла амаль да самога Пятра і апусціўшы вейкі прамовіла: — Дзякую вам... табе, Пятро.

Пятро пільна глядзеў у шчылінкі яе вачэй і чуў, што нехапае яму паветра. На момант ахутала ўсё імгла... потым прыемна казыталі пятровы віскі злёгку пакручаныя над ілбом марысіны валаскі. Яна час - ад - часу весела пазірала на Пятра і забаўна ўсміхалася слухаючы яго слоў. Навокал шматгалосна гаманіў натоўп вясковай моладзі. Чуліся смехі, ускрыкі і павіскванні дзяўчат. Пасля ўсё неяк пачало блытацца... з'явіўся нейкі плот, апяразаючы густую, буйную зеляніну саду... ізноў аднекуль вынырнуў марысін твар.

Паволі крочылі да яе хаты. Недзе над хвалямі млечнабелага тумана загаралася зарава золаку. Ужо было хацеў мацней прыгарнуць яе стан да сябе, як яна пужліва вырвалася з яго рук і пабегла да брамкі. Пятро хвіліну паглядзеў за ёю і хуценька пабег услед. Марыся стаяла па той бок і залётна пазірала на яго. Пятро цераз шчыкеты прабаваў схапіць яе за рукі але Марыся хутка адбегла на ўсходы ганка і ціха прамовіла: — Дабранач, Пятро, дабранач... — і бязлітасна зачыніліся за ёю дзверы сенцаў. Пятро ўсхваляваны стаяў ля прыадчыненай брамкі і тупа глядзеў на гэтыя дзверы, якія так хутка схавалі за сабой Марысю»...

— «Пятрочак, уставай ужо час на цягнік, ну, ўставай» — як праз імглу пачуў цёплы матчыны голас.

— «Эх чорт вазьмі» — падсвядома са злосцю падумаў Пятро і неахвоча расплюшчыў вочы. Чорт вазьмі з гэтай працай — з жалем уголас закончыў, разглядаючы знаёмыя сцены пакоя.

Было ўжо зусім відна. У акне асляпляюча зяяла ўзыходзячае сонца. На кухні чуліся спешлівыя крокі маці і бразгат пасуды...

Як гэта заўжды рабіў, Пятро гвалтоўна ўсхапіўся з ложка і не праціраючы вачэй, машынальна пачаў адзявацца. Ад нявыспанасці рабілася слаба ў грудзях. Абяссільваюча дрыжэлі стомленыя танцамі, неадпачытыя ногі.

* * *

Праз усю дарогу з касцёла Марыся засяроджана маўчала. Хвілінамі нават не чула дакучлівых каментарыяў маці, якая безупынна рабіла шырокія набожныя вывады з апошняга казання ксяндза.

— „Пятро... эх ты, Пятро... — міжвольна паўтарала ў думцы. Абяцаў сягоння быць на забаве. Які ён дзіўны, нясмелы, такі трошкі смешнаваты... Вось гэта не тое, што Рыгор.

— Нарэшце ўжо хата — з палёгкай у голасе загаварыла маці. Не магу цяпер так шпарка хадзіць. Вось калісь, яшчэ за маёй маладосці, што мне значыла перайсціся з касцёлка а... а цяпер...

Увайшоўшы ў хату, Марыся пайшла ў пакой пераапрануцца. Наблізіўшыся да люстэрка, падсунула бліжэй крэсла, стомлена прысела і пачала прыглядацца да самой сябе.

— Няўжо я такая прыгожая — жартоўна сумнявалася. Якое тут у мяне харавство. Загарэлы як у цыганкі твар, шурпатая шкура, гладкія, бліщчастыя валасы ды і наогул нічога тут не бачу асаблів..."

— Маня, глянь хто ідзе да нас — пачуліся з кухні ўзрадаваныя словы маці. Толькі глянь...

Да брамкі падыходзіў Рыгор Лакшавец, сынок вясковага багацея. Апошнім часам Рыгару нешта захацелася ажаніцца. І вось прыкмеціў сабе Марысю.

— Добры вечар... ці добры дзень, усёроўна — падпітым баском паспрабаваў пажартаваць, з галасам зачыняючы за сабою дзверы.

— Добры дзень, Рыгорка, добры дзень — ветліва загаманіла маці. Марыся, чуеш, прасі Рыгорку далей. Праходзь, яна ў пакоі, праходзь...

Заскрыпела пад цяжкай хадою падлога, прарэзліва заскрыгатала клямка... і з-за дзвярэй паволі высунуўся прымільна ўсміхаючыйся, узбуджаны алкаголям рыгаровы твар.

Марыся хутка адскочыўшы ад люстэрка, сарамліва глядзела на хістаючагася Рыгара, на яго памяты, шэры ад прапіткі твар і ў яе дзесь глыбока, глыбока ў душы пачало нараджацца пачуццё агіды да гэтага чалавека.

— Добры, добры дзень Маня — лісліва прамовіў Рыгор. Прыйшоў праведаць цябе. Табе адной напэўна вельмі сумна...

— Ды не, дзякую — запінаючыся адказала Марыся.

Працяг будзе.

По слядах нашых матэрыялаў

„Хто з нас не хоча лепш жыць". Пад такім загалоўкам у 18 нумары «Нівы» быў змешчаны артыкул у якім гаварылася аб тым, каб у Калоніі Мелешкі, Беластоцкі павет адкрыць філіял крамы ГС.

У адказ на артыкул ПЗГС у Беластоку паведаміў рэдакцыю, што філіял гэты ўжо адкрыты

Прэс-канферэнцыя

Ад 3 да 5 жніўня г. г. адбудзецца ў Белавежы прэс-канферэнцыя Міністэрства лясніцтва з Польскімі і замежнымі журналістамі. Р.

Чаму забылі?

У вёсцы Ягаднікі, Гайнаўскага павета, якая належыць да Грамадскай рады нарадовай Старое Корніна, — апошнім часам праведзена радыёкропкі, амаль уся вёска радыёфікавана. Некалькі гаспадароў пакінута. Напрыклад гр. Г. Лаўрыновіча, М. Федарука, Н. Плевы, Л. Лукаша, П. Лукашука і некалькіх іншых, якія жывуць непадалёку вёскі — ПЗЛ не правяло лініі связі і гэткім чынам пазбаўлены яны радыёкропак.

Цікава! Чаму Павятовае праўленне сувязі ў Гайнаўцы спрасціла сабе працу падчас радыёфікавання?

ВАСІЛЬ ЯНЮК
Дубічы Асочны

Ці ведаеце, што...

...перад вайной у Беластоцкім павеце ні адна вёска не мела пункта аховы здароўя, крамы, ані лячэбніцы для жывёлы. Народная ўлада адкрыла ўжо 17 пунктаў аховы здароўя, акушэрныя пункты а таксама пастанавіла адкрыць „Вясковыя таварныя дамы" у Добжыневе, Міхалове і Заблудаве. На гандлёвыя ўслуговыя пляцоўкі ў Беластоцкім павеце прызначана больш 3 міл. злоты. У Васількаве і Заблудаве пабудавана ўжо дзве лячэбніцы для жывёлы, а неўзабаве пабудуюцца яшчэ ў Гарадку і Чорнай Всі.

★

...больш мільёна злоты каштавала пабудова і забяспячэнне Вясковага дома культуры ў Міхалове, Беластоцкага павета. Другі такі Дом культуры пабудаваны будзе ў Пагажалках. Жыхары гэтай вёскі, грамадскім працоўным абавязацельствам прывезлі 120 тысяч штук цэглы, якая запачаткуе пабудову іх культурнай пляцоўкі.

★

...да 1955 года ў Беластоцкім павеце было толькі 6 вясковых клубаў — цяпер маем 32.

На працягу пяці бліжэйшых гадоў колькасць іх павялічыцца да 44.

Таксама значна павялічыцца колькасць бібліятэчных пунктаў. Цяпер маем 18, а яшчэ ў гэтым годзе будзе адкрыта 11 далейшых.

★

...у Белавежы ў гэтым годзе колькасць уброў павялічылася на тры штукі. Агульна налічваецца іх цяпер 37. Прадбачваецца, што ў гэтым годзе яна павялічыцца да 40 штук.

★

...У бягучым годзе, Беластоцкія сельскагаспадарчыя школы далі 199 выпускнікаў, з якіх 96 будзе працаваць у нашым ваяводстве.

★

...У будучым навучальным годзе, у сельскагаспадарчых школах будзе вучыцца каля 1.800 вучняў. Р.

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Беларуская мова на варштаце польска-савецкага інстытута ў Варшаве

Польска-савецкі інстытут у Варшаве вядзе шырока разгорнутую навуковую працу ў розных кірунках.

У апошнія гады распачалася тут інтэнсіўная праца над беларускай мовай.

У сучасны момант пад кіраўніцтвам праф. Яблонскай у інстытуце апрацоўваецца польска - беларускі слоўнік.

Галоўную моўную кантролю матэрыялаў праводзіць рэдактар Манкевіч.

Патрэба апрацоўкі польска-беларускага слоўніка выявілася ў сувязі з развіццём беларускіх школ, у сувязі з патрэбай перакладаў падручнікаў для гэтых школ. Ды гэта не адзіная прычына ініцыятывы апрацоўкі польска беларускага слоўніка. Культура беларуская ўсё больш развіваецца. Беларускай літаратурай і мовай усё больш і больш цікавіцца польскае насельніцтва. І вось іменна задача слоўніка — дапамагчы ў культурным абмене двух братніх народаў, дапамагчы ў здабыванні ведаў аб беларускай мове і літаратуры.

Праца над апрацоўкай слоўніка пачалася ў 1955 годзе. Польска - беларускі слоўнік будзе змяшчаць каля 30 тысяч слоў.

Патрэбны матэрыял будзе падрыхтаваны ў канцы 1957 года і тады можна будзе прыступіць да канчатковай кансультацыі і друку.

Апрача слоўніка ў польска - савецкім інстытуце падрыхтоўваецца да выдання атлас беларускіх дыялектаў. Матэрыялы да гэтага атласу збіраюцца ў Беластоцкіх вёсках.

Трэцяй праца над якой працуе ўстанова беларускай мовы, польска - савецкага інстытута ў Варшаве — гэта зборнік беларускіх песень. У зборніку будзе змешчана каля 4 тысяч песень.

В. Л.

Люблю чытаць на роднай мове

Дарагія сябры з рэдакцыі «Ніва». Я вельмі задаволена газетай «Нівай». Радасна, што праз яе да нашай вёскі завандравала сапраўдная наша родная мова. Цікавіць мяне кожны артыкул напісаны ў «Ніве». Вельмі люблю чытаць на нашай мове, так падобнай да нашай вясковай гутаркі.

А цяпер раскажу Табе, дарагая «Ніва» крыху аб нашым сельскагаспадарчым кааператыве імя «Генерала Караля Сверчэўскага».

Наш кааператыў быў утвораны ў 1954 годзе. Уступіла ў яго 13 членаў. Я са сваей сям'ёй таксама ўступіла.

Праца ў нас ідзе дрэннавата, некаторыя члены адкінуліся ад супольнай працы ў кааператыве. Выбраны старшыня адказваецца кіраваць кааператывам, а працы многа, бо мы ўсё-ж такі пасеялі 20 гектараў жыта, 20 гектараў ярыны, маем 15 гектараў сенажаці. Мы, кааператыўшчыкі ў Леўкове Старым просім звярнуцца да Павятовай рады нарадовай, каб яна паклапацілася ў як найхутчэйшым часе правесці ў нас выбары старшыні кааператыва, які заняўся-б сур'ёзна работай.

АНАСТАЗІЯ РЭЕНТ
Леўкова - Старое
Гайнаўскі павет

Увага музыканты

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства атрымала падарунак ад Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай — камплект цымбалаў (6 штук).

Маючы інструменты Галоўнае праўленне арганізуе капелу цымбалістаў.

Грамадзяне, якія ўмеюць граць на цымбалах і жадалі-б быць членамі капелы, могуць звяртацца ў Г. П.

Праўленне БГ-КТ шукае таксама настаўніка музыкі, які б мог кіраваць капелай і навучаць ігры на цымбалах.

Аб умовах працы і заплаты можна давелацца ў ГП-БГ-КТ вул. Маніфеста Ліпцовага 25 тэл. 589. М. М.

Бываюць і такія...

Было гэта 6 ліпеня 1956 года. У Новы Двор, у Дамброўскім павеце, прыехаў Станіслаў Гелажын — працаўнік Гміннай кааператыўнай касы ў Дамброве, для правядзення кантролю.

Ну што-ж, кантроль — гэта не заяц, не ўцячэ, а вось аднаго «далекабежнага» не пашкодзіла-б выпіць перад працай. Выпіў Гелажын аднаго, другога і... хто ведае колькі іх там яшчэ было. Калі літроўка была ўжо пустая — можна было ўзяцца «за работу».

У кааператыўнай касе рух. Вядома! — Хто ўплочвае грошы, хто сыскзае іх. Гелажын перапхнуўся праз натоўп гаспадароў, паглядзеў мутнымі вачыма па кліентах і пачаў «выконваць» свае службовыя абавязкі.

Перш за ўсё, загадаў каб усе ўплочвалі па тры злоты на пабудову Варшавы. Не даючы ніякай квітанцыі «працуючы» кантралёр упіхаў грошы ў кішэню. Пасля нейкага часу, гэткай «цяжкай працы», беднаму Гелажыну зрабілася горача. Ён быў вымушан спыніць «выконванне» сваіх службовых абавязкаў і выйсці на свежае паветра.

Кантралёр адчуў сябе зусім інакш. Абкружаны іграючымі дзяцьмі, якіх заўсёды ўсюды поўна, пачаў спяваць «баявыя» песні і танцавальным плаўным крокам падаўся ўздоўж вуліцы вёскі. Аднак не ўсе захапляліся напевам і танцамі Гелажына на вольным паветры. Напрыклад міліцыянеры аказаліся зусім нячулымі на гэткую «штуку».

Хаця Гелажын упіраўся аднак яго папрасілі ў М. О.

Вось і бывае, што выконванне службовых абавязкаў некаторымі кантралёрамі насланымі ў мясцовасці, заканчваецца іменна так, а не інакш. А. О.

Станіслаў Гелажын працаўнік Г. К. С. у Дамброве „выконвае службовыя абавязкі" ў час камандзіроўкі ў Новым Двары 6 ліпеня г. г.

Фото А. О.

У Аўгустове

Так, як мы ўжо гэта прадбачвалі, прыгожыя мясцовасці Аўгустова, сцягнулі ў гэтым сезоне шмат лікіх турыстаў.

На працягу мінулага месяца ў Турыстычным доме ПТТК у Аўгустове прабывала больш 6 000 асоб. Іншыя — аматары «жывой прыроды» начавалі ў глыбіні пушчы пад палаткамі або ў кампінгавых дамках. Атракцыяй курорта ў Аўгустове, з'яўляюцца экскурсіі параходамі па возерах і каналах.

Вялікім поспехам цешацца сарганізаваныя на возеры Вігры курсы байдоркавыя для пачынаючых. Р.

Забылі

Каля ГОМ-у ў Міхалове з вясны г. г. стаіць трактар, які ўжо зарос травой. У тым часе грамадзяне акалічных вёсак не могуць дапрасіцца ў ГОМ-е трактара каб ім памог у палявых работах. Цікава! Як доўга будзе стаяць гэты трактар.

Е. Я.
Міхалова

Экскурсіі ў Белавежу

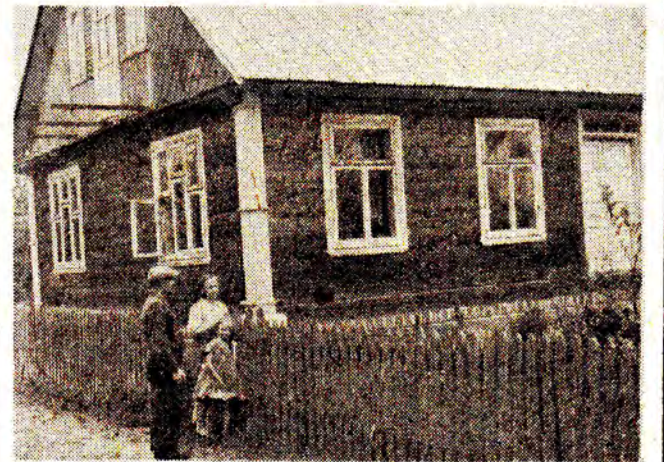
Прыгожыя ваколіцы Белавежы, сцягваюць шматлікіх турыстаў. На працягу апошніх 3-х месяцаў: красавіка, мая і чэрвеня, — Белавежу наведала каля 8,5 тысяч турыстаў — у гэтым 2 навуковыя экскурсіі з Балгарыі, Чэхаславакіі і 3 з ГДР. Р.

З такіх трэба браць прыклад

У вёсцы Нероска, Дамброўскага павета, — найлепшымі гаспадарамі ў галіне жывёлагадоўлі з'яўляюцца Станіслаў Клімушка і яго жонка Аўгіня.

Некаторыя з зайздрасцю гавораць, што Клімушкам нейк незвычайна ўсё вядзецца. Ці сапраўды так?

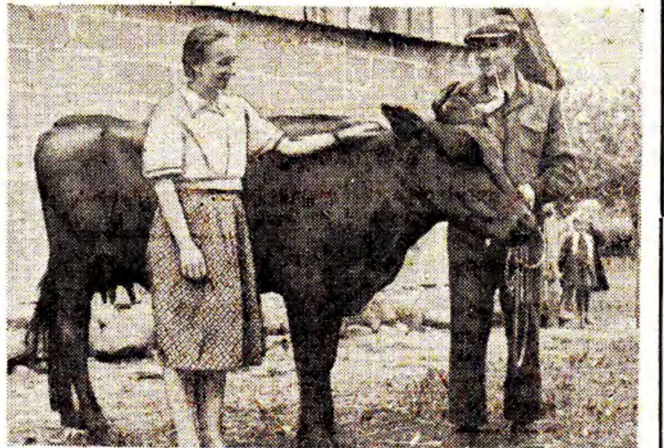
Падае дождж. Клімушка застаю над кніжкай. Яго жонка шые дзецям фартушкі. Прывіталі мяне вельмі ветліва. Ведаючы з якой мэтай прыйшоў я да іх Клімушкі расказваюць, што перамянамі ў вёсцы зрабіла іх сумленная праца цэлы год праца.

Станіслаў і Аўгіня Клімушкі ля новапабудаванага дома

Маюць яны 6 гектараў зямлі, 1 каня, 4 кароў 7 свіней, некалькі авечак і хатніх птушак. За гэты год гр. Клімушка заплаціў грашовы падатак, даставіў малако і 172 кг. свініны звыш плана.

— Якую карысць дае гадоўля свіней, вам не трэба талкаваць — гаворыць Клімушка. Карысць маю і я, і дзяржава. Штогод кантрактую некалькі адкормкаў. — Нядаўна я адставіў 2 адкормкі па 200 кілограмаў кожны. Атрымаў 7 тысяч злоты, за якія купіў сабе веласіпед і гадзіннік, а жонцы і дзецям — адзенне. — Што тут гаварыць. Самі бачыце, як жывем.

На здымку: адна з выхаванак Аўгіні Клімушка.

Я азірнуўся па новым чыстаўпарадкаваным памяшканні абстаўленым прыгожай мэбеллю. Тым часам перастаў падаць дождж і мы выйшлі на панадворак. Клімушкі са задавальненнем паказваюць свой прыгожы дом, пабудаваны на месцы спаленага вайной дома. Паказваюць прыгожых адкормкаў, птушак і кароў, якімі апекуецца Аўгіня Клімушка.

Шкада, што так хутка праходзіць час. Жадаючы ім яшчэ лепшых поспехаў, я развітаўся з гаспадарамі.

Гр. Клімушка на развітанне дадае: — У нашай вёсцы ёсць многа такіх, якія не хочуць развіваць жывёлагадоўлі і выконваць дзяржаўных паставак. Яны робяць вельмі дрэнна. Хто хоча працаваць і не пашкадуе сіл — той усяго дабʼецца бо работа самая не зробіцца.

Вы праўду кажаце гр. Клімушка — сказаў я і адыйшоў. Такіх гаспадароў трэба нам як найбольш.

Тэкст і здымкі А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Некалькі слоў аб савецкіх грамадзянах у Беластоку

У Беластоку знаходзіцца звыш 200 жыхароў грамадзян Савецкага Саюза. Яны маюць свой камітэт старшынёй якога з'яўляецца тав. Сцяпан Куліна.

15 ліпеня у Прэзідыуме ў Беластоку адбыўся сход савецкіх грамадзян, на якім з дакладам аб дасягненнях і поспехах народнай Польшчы за праняг 11 год народнай улады, выступіў прадстаўнік Савецкага Пасольства ў Варшаве тав. Сокалаў.

Камітэт Савецкіх грамадзян у кожную суботу і нядзелю ў Таварыстве Польска-Савецкай Дружбы ў Беластоку трымае дзяжурства. Тут зацікаўленыя асобы могуць здабыць патрэбныя інфармацыі аб вымене пашпартаў, выездзе ў Савецкі Саюз, аб спосабе набыцця савецкага грамадзянства і г. д.

В. Л.

АГАФОН АБРОТКА СВЯТКУЕ

Усталі рана: бацька, маці,
— Сёння свята ў нашай хаце
І гавораць: — Гэтым днём
Ты радзіўся, Агафон.

Баец Арміі Чырвонай
Тваім бацькам быў хрышчоным
Згінуў дзесь каля Берліна
Нам — астаўся толькі здымак.

Агафон: — Мяне цікавіць
Мо' у дома ён цаставіў
Такога сына як я.
Ён свояк мне, мы ж сям'я.

Выйшаў з хаты наш Абротка.
Сабраў усіх дванаццацігодкаў
Пераможцам — нашы дзеткі
Кладуць на магіле кветкі.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

ГР. ПЯТРО МАРТЫНЮК — НОВАКОРНІНА, ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ. — Беларускія і рускія песні, аб якіх Вы пісалі атрымаеце ў Доме Кніжкі ў Беластоку, вул. Кілінскага 10. Звяртайцеся там і напэўна прышлюць Вам.

ЯНКА КАРНІЛОВІЧ з СЕМЯТЫЧ — Па інфармацыі аб агульнаадукацыйным навучанні звяртайцеся ў Аддзел Асветы прэзідыума Павятовай рады нарадовай у Семятычах.

УЛАДЗІМІР БУКОВІЧ з ДАМБРОВЫ — Справу сваю прадстаўце Аддзелу працы і Грамадскай дапамогі (Выдзял Працы і Помоцы Сполэчнай) прэзідыума Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку.

Перамена ў жыцці гультая

— *Пятрук на шый бацькой ужо больш не сядзіць: ажаніўся — жыве за працадні жонкі.* „Кракадзіл".

Які быў-бы слабенькі

Расцяпкін пытае сваёй Пелагіі пра султанаў у якіх бывае часам па 300 жонак

— Ох, мілыя мае — уздыхнула Пелагія.

— Чаго ты такая збянтэжана — пытаецца Расцяпкін

— От так сабе — адказвае Пелагія — я толькі падумала, які быў бы з цябе слабенькі султан

Р.

Ён не хворы

Учора я ехаў цягніком да Бельска. Бачу — каля мяне сядзіць якісьці чалавек, у якога без перапынку трасецца рука

— Ці гэта Вам так сталася ад вайны — пытаюся.

— А дзе там — тыдзень таму купіў на Сянном рынку ў Беластоку гадзіннік і цяпер мушу патрасаць рукою, каб ён хоць не стаў. Р

Узаўтра не патрэбныя

— Пазычце мне, калі ласка, да заўтра 100 злоты.

— Не мілыя мае, сёння не маю.

— Ну то я прыйду ўзаўтра

— Навошта? Дык яны ўжо заўтра вам не будуць патрэбныя! Р.

Не хоча

— Калі тваё вяселле, Галінка?

— Хіба ніколі...

— Чаму гэта так?

— Бо я не хачу йсці за Сцяпана, калі ён п'яны, а ён мяне не хоча, калі цвярозы М.

Зубы

Павалілася баба на парозе і пачала крычаць:

— Ой, зубы мае зубы!

— Не верце ёй — кажа муж — яна ўжо ніводнага не мае бо я ўсе зубы павыбіваў. М.

Спатканні

Кукурузу да гародца
Я ішла садзіць,
Спаткалася з мілым хлопцам
Спытаў што ў цябе ў каробцы,
Ды стаў гаманіць.
Кужаль панесла шырокі
На раку бяліць,
Мой мілёнак сінявокі
Прышоў — прытуліўся бокам
Пачаў ваду піць
Ой была я рана ў полі,
Стала жыта жаць.
Прышоў мілы мой саколік,
Прынёс кветкі ў прыполі,
Пачаў абнімаць.
Вышла рана я на гоні
Палоць сіні лён.
Мілы вёў з начлегу коні,
Схапіў мяне за далоні
Ды стаў цалаваць.
Ой прыгожа ў полі раннем
Птушкі гаманяць.
Буду радасна з каханнем,
Да вечара ад світання,
З песняй працаваць.

КОРАНЬ

Не рана

— Адэля, я чула, што ўжо сына маеш

— А гэта праўда, даражэнькая, маю.

— Мілая, гэта-ж мусіць нешта зарана...

— Ой не! — не рана, толькі нашае вяселле за позна было. Б

Вар'ят

На шпітальным панадворку для звар'яцелых сядзіць вар'ят над балеяй, трымае зробленую сабой вуду За парканам па вуліцы праходзіць даволі сур'ёзны грамадзянін, заўважыў гэта і пытае з іроніяй:

— Ну, многа налавіў рыбы?

— Ці ты дурны, хочаш каб я ў балеі рыбы налавіў — зусім спакойна адказаў вар'ят. С І.

Чаму сумны?

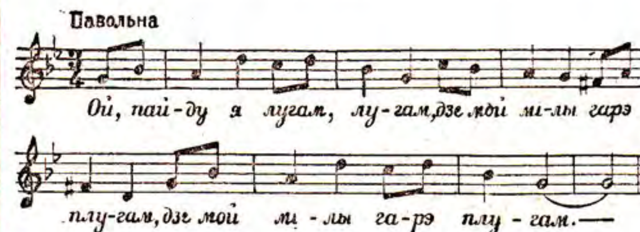
— *Дзеля чаго ты такі сумны?*

— *І ты быў-бы такі самы, каб твая жонка трымала грошы ў ПКО.*

Р.

Ой, пайду я лугам, лугам...

(народная беларуская песня)

1. Ой, пайду я лугам, лугам,
Дзе мой мілы гарэ плугам. (2)
2. Ён арэць поле валамі,
А я плачу ўсё слязамі. (2)
3. Занясу я яму есці,
Ці не скажа ён мне сесці. (2)
4. Занясу я яму піці,
Ці не стане гаварыці. (2)
5. І наеўся і напіўся,
Сеў на плуг ды засмуціўся. (2)
6. — Што ж ты, мілы мой, думаеш,
Што са мной не размаўляеш? (2)
7. — А я сіджу ды думаю,
Што благую жонку маю. (2)
8. — Браў мяне ты ўдзень, не ўночы,
Дзе-ж тады свае меў вочы? (2)

Пашкадуйце

— Старшыня кааператыва — чаго вы плачаце?

— Ды як-жа мне братка, не плакаць Усе работнікі ў краме папіліся, а тут праць трэба ісці. Прыехаў аграном з Беластока, ну, думаю дапаможа мне іх зварухнуць. Усвядоміць, паўстыдае, пакрычыць і пойдзем у поле. А ён як увайшоў у краму, дык і прыстаў да іх. Зараз яго акружылі і падналі поўную шклянку. Думаў, што падзякуе і адкажа, а ён мне падзякаваў як налізаўся. Кажа — ты такая твая маць, паганая шкура, чаму з намі выпіць не хочаш? — Неразумее, што чалавек на сэрца хворы, ды ўсё поўную шклянку пхае мне ў зубы і людзям дае нядобры прыклад, ды яшчэ пагражае, трасучы кулаком. Кажа — паспрабуй зрабі данос, то я табе зраблю! — і пераробю. А на што-ж мяне перарабляць? Я і так ніколі незрабіў нікому ніякай крыўды, у мяне ж сэрца слабае, а ён гэтага не разумее ды ўсё крычыць: — Пі! — то будзеш наш чалавек! — Ды я ўжо чуць не спакусіўся і выцягнуў рукі па шклянку, а гэтая паганая свіння выпярэдзіў ды хлюснуў цэлую шклянку мне ў вочы.

Старшыня абцірае рукавом твар, круціў галавою і бядоліў на «добрых» людзей над якімі трэба плакаць.

К.

Святочныя думкі

Падумаць толькі, як хутка праляцелі гэтыя дванаццаць год пасля вызвалення краіны з-пад фашысцкага бата.

Якія вялікія перамены адбыліся за гэты час. У Кэндзежыне, Фастах, Чорнай Всі і іншых мясцовасцях выраслі новыя фабрыкі. Нарадзіліся новыя гарады — Новая Гута, Новыя Тыхі, адбудаваўся наш Беласток.

Аднак некаторыя не заўважваюць гэтага і зусім не цешацца з таго, што іх акружае. Ведаю такога грамадзяніна, які на ўсё скардзіцца. Што не ўбачыць — усё не так.

Возьме напрыклад у рукі яйка, агледзіць яго з усіх бакоў і ўжо жаліцца, кхэ..., кхэ... яйкам называецца. Эх браток, як успомню я якія яйкі былі да вайны... мары ні яйкі. Гэткія яйкі можна было прадаваць на вагу золата, а цяпер... Нядаўна купіў яйка, разбіў яго над патэльняй, а ў ім два жаўткі. Ну выбачайце даражэнькія, але гэта ўжо зусім яўнае бракаробства.

Або другі прыклад: Нядаўна купіў пучок радыскі і ўявіце сабе, што палавіну пустой выкінуў, дзе не павернешся ўсюды ашуканства, а ўлады гэтага не бачаць.

Эх браткі! Як падумаеш — ды здаецца, што члены ўрада не павінны другой працай займацца, а толькі ў радыску заглядваць. Праўду кажучы, то сам не зусім здаволены ўладай, але гэта з другога боку.

Мне здаецца, што наша дэмакратычная ўлада мяккасардэчная і цярплівая. Гэта ж ніводзен капіталіст не згадзіўся-б плаціць пэнсію за такую працу як шмат хто ў нас адвальвае. Вось напрыклад у галіне кааператыўнай тэкстыльнай прадукцыі дзяржава пацярпела страты ў сотнях мільёнах злоты. А ўсё гэта дзеля таго, што зніжаны цэны па малаякасных матэрыялах, ад 30 да 75 прац.

Падобная гісторыя з гатовым адзеннем і, з абуткам. Астаецца толькі вылічыць а ўбачылі б якія велізарныя сумы страт.

У Гомах і Помах пакуль адрамантуюць машыну, ды за гэты час у фабрыцы дзесяць новых зробяць. А гэта для таго, што з рамонтам у нас зусім не спяшаюцца, усё шукаюць прычын. Кажуць, што запасных частак няма, або... што механіку жывот балеў, або яшчэ... што рамонтная брыгада была на канферэнцыі па соцспаборніцтве.

А тут вось касілка або сеялка стаіць, стаіць і чакае рамонту, перакошаная са злосці нават пажаліцца не ўмее.

Вось яшчэ адна справа. Іменна гандаль.

Своечасова было так, што прадавец схапіўшы за фалды заахвочваў каб што-небудзь купіць, а цяпер у нас, — гэткі прадавец сядзіць быццам магамет на святой гары ды на купляючага і ўзірацца не хоча, а каб хоць крышку пашаны праявіў, ну гэтага ўжо не спадзявайцеся. Не падабаецца тавар — каціся каўбасой да чортавай бабкі, не хочаш ды йдзі ў блуды, вось другі хто прыдзе і купіць.

Гэта-ж нашая рабоча-сялянская ўлада ўсё бачыць, церпіць і спадзяецца, што людзі аднак навучацца працаваць. Але ў нас людзі... ого! Даражэнькія! Кожны сам ведае якія.

Па-мойму грамадства павінна аб'явіць вострую барацьбу з ляніствам, гультайствам, бракаробствам, пляткарствам. Разыходзіцца аб тое, каб яны не перашкаджалі сумленным людзям працаваць і падрыхтоўвацца спаткаць трынаццаты год вызвалення з яшчэ большымі, прыгажэйшымі дасягненнямі і поспехамі.

Мы-ж гэта працуем сабе, а не капіталісту-пузачу.

Дзядзька Лявон

ВЯЛІКІ КОНКУРС

МОЖАШ ВЫІГРАЦЬ:

фотаапарат
ручны гадзіннік
будзільнік
несэсэр дамскі
скураны партфель
цэнную кніжку

У сённяшнім нумары змяшчаем 3-ці купон вялікага літаратурнага конкурсу.

Умовай конкурсу з'яўляецца адгануць імя і прозвішча пісьменніка, назваць загалоўкі яго выдатнейшых твораў. Якія творы чытачу найбольш падабаліся і чаму. Звесткі аб яго жыцці і творчасці.

Увага! Напісаць на канверце дакладны свой адрас.

Прыпамінаем, што купоны трэба дасылаць у 10-ці дзённым тэрміне пасля выхаду кожнага нумара.

Яго твор — «Нарач».

Удзел у латарэйным розыгрышы ўзнагарод возьме толькі той, хто прышле ўсе 10 правільна развязаных купонаў.

КУПОН III

Імя і прозвішча пісьменніка ....

....

Яго творы ....

....

Мне найбольш падабаліся творы ....

....

Імя .... Прозвішча .... Адрас ....

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі гор Беласток, вул Кілінскага 7/1. Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы. Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1784